

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

**BELİREN YETİŞKİNLİK DÖNEMİNDEKİ ÜNİVERSİTE
ÖĞRENCİLERİNDE SOSYAL UYUMUN YORDANMASI:
BİLİŞSEL ESNEKLİK VE YARATICILIK**

SEMRA AKDAĞ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**LEFKOŞA
2019**

**BELİREN YETİŞKİNLİK DÖNEMİNDEKİ ÜNİVERSİTE
ÖĞRENCİLERİNDE SOSYAL UYUMUN YORDANMASI:
BİLİŞSEL ESNEKLİK VE YARATICILIK**

SEMRA AKDAĞ

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. FÜSUN GÖKKAYA

LEFKOŞA
2019

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin, tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt ederim. Tezimin kağıt ve elektronik kopyalarını Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylıyorum

- Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim sadece Yakın Doğu Üniversitesinde erişime açılabilir.
- Tezimin iki (2) yıl süre ile erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde tezimin tamamı erişime açılabilir.

Haziran 2019

İmza

Semra AKDAĞ

TEŞEKKÜR

Öncelikle, tez süresi boyunca desteğini benden esirgemeyen, yol gösteren, sonsuz sabır gösteren beraber tezimi tamamladığım değerli tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Füsun GÖKKAYA'ya,
Her koşulda beni yalnız bırakmayan , dünyaya getiren her konuda destekçim olan canım anneme, zamanını ayırarak araştırma sorularını içtenlikle yanıtlayan katılımcılara, mesleki kimliğimi oluşturmamda yardımcı olan bütün değerli hocalarıma ve bu süreçte beni yalnız bırakmayan arkadaşlarıma sonsuz teşekkürlerimi sunarım...

ÖZ

BELİREN YETİŞKİNLİK DÖNEMİNDEKİ ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDESOSYAL UYUMUN YORDANMASI: BİLİŞSEL ESNEKLİK VE YARATICILIK

Bu çalışma, beliren yetişkinlik dönemindeki üniversite öğrencilerinde sosyal uyumun yordanması bilişsel esneklik ve yaratıcılık ilişkisinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Çalışmanın örnekleme, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Yakınoğu Üniversitesinde öğrenim gören, 18-25 yaş aralığındaki, 284 üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırmada kullanılan veriler; Sosyo-Demografik Bilgi Formu, Bilişsel Esneklik Ölçeği, Sosyal Uyum Ölçeği ve Yaratıcılık Ölçeği aracılığıyla katılımcılardan alınmıştır. Katılımcıların cinsiyetine ve sınıf düzeyine göre bilişsel esneklik yaratıcılık düzeyleri farklılaşmamaktadır.

Çalışmanın sonucunda; erkek ve kadın katılımcıların bilişsel esneklik ve yaratıcılık açısından benzer özellikler gösterdiği saptanmıştır. Kadın katılımcıların ve dördüncü sınıf öğrencilerinin sosyal uyum düzeyi diğer katılımcılara göre daha yüksektir. Bilişsel esneklik ve yaratıcılık, sosyal uyumu yordamaktadır. Bilişsel esneklik ve yaratıcılık düzeyi arttıkça sosyal uyumda artmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Beliren Yetişkinlik, Sosyal Uyum, Bilişsel Esneklik, Yaratıcılık

ABSTRACT

PREDICTING SOCIAL COHESION AMONG UNIVERSITY STUDENTS IN ADULTHOOD: COGNITIVE FLEXIBILITY AND CREATIVITY

The aim of this study was to investigate the predicting social cohesion among university students in adulthood, cognitive flexibility and creativity. The sample of the study consisted of university students aged between 18-25, studying at Near East University in Turkish Republic of Northern Cyprus. It consists of 284 university students. The data used in the research; Socio-Demographic Information Form was taken from the participants through the Cognitive Flexibility Scale, Social Adaptation Scale and Creativity Scale. Cognitive flexibility and creativity levels do not differ according to gender and class level.

A results of the study; Male and female participants showed similar characteristics in terms of cognitive flexibility and creativity. The level of social adjustment of female participants and fourth grade students was higher than other participants. Cognitive flexibility and creativity predict social harmony. As cognitive flexibility and creativity harmony increases, so does social harmony.

Keywords: Emerging Adulthood, Social Adjustment, Cognitive Flexibility, Creativity

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY

BİLDİRİM

TEŞEKKÜR.....	iii
ÖZ.....	iv
ABSTRACT	v
TABLolar DİZİNİ	ix
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xi
1. BÖLÜM.....	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Önemi.....	3
1.4. Sınırlılıklar.....	4
1.5. Tanımlar	4
2. BÖLÜM.....	6
KURAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	6
2.1. Beliren Yetişkinlik Dönemi	6
2.1.1. Beliren Yetişkinlik Dönemi Araştırmaları	8
2.2. Sosyal Uyum.....	10
2.2.1. Sosyal Uyum İle İlgili Yapılan Araştırmalar.....	11
2.3. Bilişsel Esneklik	13
2.3.1. Bilişsel Esnekliğin Nöropsikolojik Temelleri	15
2.3.2. Bilişsel Esneklik Eğitimi	15
2.4. Yaratıcılık	16

2.4.1. Yaratıcı Kişilik.....	18
2.4.2. Yaratıcılık ile İlgili Duygular ve Motivasyon	19
2.4.3. Yaratıcılık İle İlgili Biliş	20
2.4.4. Yaratıcılık İle İlgili Araştırmalar	20
3. BÖLÜM.....	22
ARAŞTIRMAYÖNTEMİ	22
3.1. AraştırmanınModeli.....	22
3.2. Evren ve Örneklem.....	22
3.3. Veri ToplamaAraçları	24
3.3.1. Kişisel BilgiFormu.....	24
3.3.2. Sosyal Uyum Ölçeği (SUÖ).....	24
3.3.3. Bilişsel Esneklik Ölçeği	25
3.3.4. Yaratıcılık Ölçeği	26
3.4. İşlem.....	26
3.5. İstatistiksel Analiz	27
4. BÖLÜM.....	28
BULGULAR	28
5. BÖLÜM.....	34
TARTIŞMA	34
6. BÖLÜM.....	38
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	38
6.1. Sonuç	38
6.2. Öneriler	38
KAYNAKÇA	40
EKLER.....	53
EK-1 Bilgilendirme Formu	53
EK-2 Aydınlatılmış Onam Formu	54

EK 3- Sosyodemografik Bilgi Formu	55
EK 4- Sosyal Uyum Ölçeği	56
EK 5- Bilişsel Esneklik Ölçeği.....	57
EK 6- Ne Kadar Yaratıcısınız Ölçeği	59
EK 7- Bilişsel Esneklik Ölçeği Kullanım İzni.....	64
EK 8- Ne Kadar yaratıcısınız Ölçeği Kullanım İzni.....	65
İNTİHAL RAPORU	66
ETİK KURUL ONAYI	67

TABLolar DİZİNİ

Tablo1. Araştırmaya Katılan Kişilerin Sosyodemografik Değişkenler Açısından Frekans Dağılımı.....	23
Tablo2. Ölçeklere ait güvenilirlik katsayıları	28
Tablo3. Araştırmaya Katılan Kişilerin Sosyodemografik Değişkenler Açısından Frekans Dağılımı.....	28
Tablo4. Sosyal Uyumun Cinsiyete Göre İncelenmesine Yönelik t-testi Sonuçları.....	29
Tablo5. Sosyal Uyumun Eğitim Alınan Sınıf Düzeyi Açısından İncelenmesine Yönelik Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	29
Tablo6. Bilişsel Esnekliğin Cinsiyete Göre İncelenmesine Yönelik t-testi Sonuçları.....	30
Tablo7. Bilişsel Esnekliğin Eğitim Alınan Sınıf Düzeyi Açısından İncelenmesine Yönelik Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	31
Tablo8. Yaratıcılığın Cinsiyete Göre İncelenmesine Yönelik t-testi Sonuçları	29
Tablo9. Yaratıcılığın Eğitim Alınan Sınıf Düzeyi Açısından İncelenmesine Yönelik Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	32
Tablo10. Bilişsel Esneklik, Sosyal Uyum ve Yaratıcılık Ölçekleri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesine Yönelik Korelasyon Analizi Sonuçları	32
Tablo11. Katılımcı Grubun Sosyal Uyumunun Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	33

KISALTMALAR LİSTESİ

BEE: Bilişsel Esneklik Envanteri

SUÖ: Sosyal Uyum Ölçeği

SPSS: Sosyal Bilimler İçin İstatistik Program

1.BÖLÜM

GİRİŞ

Araştırmanın bu bölümünde, problem durumu, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi ve araştırmanın sınırlılıkları ele alınmıştır.

1.1. Problem Durumu

Dünya Sağlık Örgütü'ne göre sağlıklı olmak birçok durum ve açıdan değerlendirilmesi gereken bir olgu olarak nitelendirilmektedir (WHO, 2015). Fiziksel, zihinsel, ruhsal ve sosyal açıdan değerlendirilen sağlıklı olma tanımı yeni bir sağlık anlayışının da yaygınlaşmasına neden olmuştur (Dooris, 2009). Yeni medikal paradigma olarak benimsenen "Bütüncül Sağlık" anlayışının yaygınlaşması, önleyici sağlık hizmetleri fikrinin gelişmesine de zemin hazırlamıştır (Elster ve Kuznets, 1994). Değişen sağlık yaklaşımı, ruh sağlığı alanında da kendini göstermeye başlamış ve pozitif psikoloji alanı için itici güç haline gelmiştir. Pozitif psikoloji alanında sıklıkla çalışılan bilişsel esneklik, sosyal uyum ve yaratıcılık konuları hem psikolojik dayanıklılık açısından hem de psikolojik iyi oluş açısından önemli yordayıcılar olarak kabul edilmektedir (Esin ve Deniz, 2014; Malkoç ve Yalçın, 2015; Çetin ve ark., 2015). Aynı zamanda bilişsel esneklik, sosyal uyum ve yaratıcılık değişkenlerinin, psikolojik açıdan ideal insanı tanımlamak için kullanılan parametre ve bileşenler olduğu varsayılmaktadır (Aspinwall ve Staudinger, 2003). Bilişsel esneklik, kişinin varolan durumu nasıl ele aldığı yanı sıra nasıl işlediği ve şemalarında nasıl tanımladığı ile de ilgilidir. Bilişsel esneklik sosyal uyum ve yaratıcılık ile sıkı bir ilişki içerisindedir (Asıcı ve İkiz, 2015). Yaratıcılık bilişsel ve psikolojik bir kazanım olarak erken çocukluk döneminde edinilen veya geliştirilen bir fenomendir. Evrimsel bakış açısı ile var olan fiziksel ve bilişsel gelişim sonucunda hazırbulunuşluğun kazanılması ve içsel bir motivasyonun örgütlemesi ile yaratıcılık işlevi yürütülmektedir. Yaratıcılık

gündelik yaşam içerisinde sıklıkla kullanıldığımız bir mekanizma veya problem çözme yöntemidir. Problem çözme ve hayatta kalma yetilerini kullanırken ihtiyaç duyulan bu olgu, sosyal bir çevre inşa ederken de büyük öneme sahiptir.

Uyum davranışı kısaca başka insanların gerçek ya da hayali etkileri sonucunda kişinin davranışlarını değiştirmesi şeklinde tanımlanmaktadır (Eroğlu, 2015). Uyum toplumda sosyal ilişkilerin temelini oluşturmaktadır ve çocukluk döneminde ilk olarak eğitim alanında topluma uyum sağlama başlamaktadır. İnsan hayatının büyük çoğunluğunu kaplayan eğitim süreci, topluma sağlıklı entegrasyonu sağlamak için vardır ve daha birçok toplum içi faaliyet için de aynı kural geçerlidir (Karaşar ve Ögülmüş, 2016).

Sosyal uyum bir davranış kalıbı üzerinden değerlendirilmektedir. Kişi var olduğu ortama gösterdiği uyum açısından değerlendirilmekte ve yeni sağlık anlayışı açısından “sağlıklı” görülmektedir. Bilişsel esnekliği olmayan kişilerin sosyal alanların anlık ihtiyaç ve beklentilerini karşılamakta zorlanacaklarını tahmin etmek zor olmayacaktır. Sosyal uyum kavramı için bulunan varsayım “diğerinin varlığını kabul etmek” ile başlamaktadır. Aynı zamanda o kişinin sadece fiziksel varlığını değil psikolojik olarak da varlığını kabul etmek demektir. Bir diğerinin varlığının kabulü ise başkasına karşı toleransı ve esnekliğe ihtiyaç duyulmasına neden olmaktadır (Bilgin, 2017).

Bu araştırmanın çalışma grubunu oluşturan “Beliren Yetişkinlik” döneminde bulunan 18-25 yaş arasındaki gençlerin çeşitli görev ve sorumlulukları bulunmaktadır. Kariyer hedeflerinin belirlenmesi, uzun süreli romantik ilişkilerin kurulması ve aileden bağımsız ekonomik özgürlük oluşturma bu görev ve sorumluluklardan bazılarıdır. Hayatın geri kalan dönemi için oldukça önemli olan bu görev ve sorumlulukları gençlerin başarılı olarak yürütmesi beklenmektedir. Beliren yetişkinlik döneminde yaşanabilecek olan olumsuzluklar bu dönemin “nitelikli” geçirilmesine ket vuracağından hem kişinin hem de toplumun zararına yol açacaktır. Kaliteli ve nitelikli bir beliren yetişkinlik dönemi için sosyal etkileşimin önemi büyüktür (Arnett, 2000). Bu dönemin iyi tanımlanması, eğilimleri, avantajları ve dezavantajlarının doğru şekilde belirlenmesi için Türkiye’de yeni yeni çalışılan beliren yetişkinlik dönemi üzerine değerlendirmelerde bulunulacak araştırmalara ve alan yazınına katkı sunacak çalışmalara ihtiyaç olduğu düşünülmektedir. Bu

çalışmanın sözü edilen açık alanlara katkı sağlayacağı umut edilmektedir. Bu nedenle beliren yetişkinlik döneminde bulunan gençlerin bilişsel esneklik, yaratıcılık ve sosyal uyum düzeylerinin incelenerek; elde edilen verilerle gençlerle ileride yapılacak danışmanlık hizmetlerine, eğitim süreçlerine ve sosyal politika faaliyetlerine katkı sunulabilir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, beliren yetişkinlik dönemindeki üniversite öğrencilerinde bilişsel esneklik, sosyal uyum ve yaratıcılık ilişkisinin incelenmesidir. Aynı zamanda bu değişkenlerin sosyo demografik bazı özelliklere göre farklılaşıp farklılaşmadığına bakılmıştır.

Bu amaç doğrultusunda cevabı aranan sorular (alt amaçlar) şu şekildedir:

- Katılımcıların bilişsel esneklik düzeyleri cinsiyete, yaşa, sınıf düzeyine ve gelir algısına göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?
- Katılımcıların yaratıcılık düzeyleri cinsiyete, yaşa, sınıf düzeyine ve gelir algısına göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?
- Katılımcıların sosyal uyum düzeyleri cinsiyete, yaşa, sınıf düzeyine ve gelir algısına göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?
- Katılımcıların yaratıcılık, sosyal uyum ve bilişsel esneklik düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Bilişsel esneklik, sosyal uyum ve yaratıcılık yaşamın her aşamasında birey için önem taşıyan kavramlardır. Bu kavramların olumlu ve yüksek olması, bireyin hayatında başarılı ve mutlu olmasını etkilemektedir (Arnett, 2014; Öz, 2012; Brewer ve Gardner, 1996). Kişilerin erken çocukluk döneminde kazandığı ve sonrasında geliştirdiği bir olgu olan bilişsel esneklik ve sosyal uyum yaratıcılık ile anlamlı bir ilişki içerisindedir (Öz, 2012). Literatür incelendiğinde yüksek bilişsel esneklik düzeyi ile olumlu başa çıkma stratejilerinin birbiriyle ilişkili olduğu saptanmıştır (Altunkol, 2017). Öz (2012), sosyal ve kişisel uyum düzeyi arttıkça bilişsel esnekliğinde arttığını saptamıştır. Öğretmenlerle yapılan bir çalışmada bilişsel esneklik düzeyi ile yaratıcılık arasında olumlu bir ilişki bulunmuştur (Polatoğlu, 2018). Beliren

yetişkinlik dönemi son 20 yıl öncesinde tanımlanmış olduğu için yeni yeni bilimsel araştırmalarla çalışılmaya başlanmıştır (Arnett, 2000). Sözü edilen kavramların, çocukluk çağında sıkça araştırılmış olmasına rağmen, yeni literatüre girmiş olan beliren yetişkinlik döneminde çalışılması yeni bir konudur. Beliren yetişkinlik dönemi, yetişkinlik hayatını ve sonrasındaki dönemleri etkilemektedir. Yapılan araştırmalar göstermektedir ki beliren yetişkin dönemi, bireylerin yaşamlarının ileri ki dönemlerine hazırlık yaptığı ve pek çok yönden hazır bulunuşluklarını arttırdığı bir dönemdir (Arnett, 2000). Beliren yetişkinlik dönemindeki bireyin hayatının sorumluluklarını alarak gelecek yaşamına hakim olan seçimlerini gerçekleştirmesi beklenmektedir. Bu dönemin sağlıklı olarak atlatılıp, mutlu ve ruh sağlığı yerinde yetişkin bir birey olabilmek için bilişsel esnekliği ve yaratıcılığı yüksek, sosyal ortamlara uyum sağlayabilen gençlere ihtiyaç vardır. Bu çalışma bu kavramlarla ilgili bir durum saptaması sağlayacağı için gençler için yapılacaklar; psikolojik danışmanlık hizmetleri ve alınacak eğitimsel önlemler açısından öneriler sağlayacaktır. Bu nedenle ülkemizde araştırılması yeni olan beliren yetişkinlik dönemine yönelik bir araştırmanın yapılması önemli görülmektedir.

1.4. Sınırlılıklar

Bu çalışma, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Yakındoğu Üniversitesinde 2018-2019 eğitim-öğretim yılı güz döneminde okula devam eden, 18-25 yaş arasındaki, 284 katılımcı ile sınırlıdır.

Araştırmanın verileri bilişsel esneklik ölçeği, yaratıcılık ölçeği ve sosyal uyum ölçeğinin sonuçları ile sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Beliren Yetişkinlik: Beliren yetişkinlik kavramı, ergenlik ile yetişkinlik arasındaki dönemi (18-25 yaş) kapsayan belirgin bir gelişimsel dönem olarak tanımlanmaktadır (Arnett, 2000).

Yaratıcılık: Doğuştan gelen yatkınlık, süreç ve çevre arasındaki etkileşimdir. Bu etkileşimle birey veya grup, ait olduğu toplumsal bağlamda özgün, faydalı ve somut bir ürün ortaya çıkarır (Plucker ve ark., 2004)

Bilişsel Esneklik: Bilişsel esneklik bir kişinin a) bir durum karşısında çeşitli ve uygun seçeneklerin olduğunun farkındalığı b) duruma adapte olabilme

istekliliđi c) esnek dūřünebilme yeterliliđi olarak tanımlanmaktadır (Martin ve Rubin 1995).

Sosyal Uyum: Sosyal uyum, bireyin çevresi, ailesiyle daha olumlu ilişkiler kurabilme ve bu ilişkileri nitelikli ve dengeli olarak sürdürebilmesidir (Tutkun, 2006).

2. BÖLÜM KURAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Beliren Yetişkinlik Dönemi

Beliren yetişkinlik dönemi doğal bir gelişimel dönem değildir (Reifman, Arnett ve Colwell, 2007; Arnett, 2010). Doğrudan çevreden etkilenen ve çevreye olan uyum derecesinde değerlendirilen bir dönemdir (Arnett, 2000). Beliren yetişkinlik dönemi yetişkinlikten önceki dönemdir. Beliren yetişkinlik dönemi 18-25 yaş arasını kapsamakta; erken yetişkinlik dönemi olarak da bilinen beliren yetişkinlik dönemi hayatın yetişkinlikten sonraki dönemi için temel oluşturmaktadır (Arnett, 2000). Yetişkinliğin tanımı kültürlere göre farklılık gösterdiği için bu dönemle ilgili kesin bir tanım yapmak imkansızdır. Fakat olabildiğince geniş bir kriterler listesi ile yetişkinlik;

- Eğitimi bitirme
- Aileden ayrı bir eve sahip olma
- Ekonomik özgürlük
- Resmi Birliktelik
- Ebeveyn Olma

durumlarına sahip olan kişileri tanımlamak için kullanılan bir kavramdır (Arnett, 2000). Genel yetişkinlik tanımına atfedilen bu kriterlerin bir kısmı beliren yetişkinlik dönemindeki kişileri kapsasada, bu dönemin özelinde yaşanan 5 önemli gösterge vardır. Bunlar

- Arada kalmışlık hissi
- Kimlik arayışı
- Sonsuz olanaklar
- Kendine odaklanma
- İstikrarsızlık

Arnett, arada kalmışlık hissinin bu dönem için hakim duygu olduğunu varsaymaktadır (Arnett, 2014). Arada kalmışlık hissi aile ile beraber yaşamaktan ekonomik olarak destek alıyor veya almıyor olmaya kadar birçok durum tarafından etkilenmektedir.

Ergenlik sonrası dönem olan bu evre için önemli olan gencin yaşamının ileriki yıllarına doğru verimli bir başlangıç yapabilmesidir (Arnett, 2014). Bu dönem günümüzde yüksek eğitim alan 18-25 yaş arasındaki üniversite eğitim sürecine denk düşmektedir. Dünya'nın çoğunda yüksek eğitim seviyesine denk düşmesi nedeni ile bu dönem için kişiden beklenen görev ve sorumluluklar vardır. Bu görev sorumluluklar kariyer hedeflerinin belirlenmesi, uzun süreli romantik ilişkilerin kurulması ve aileden bağımsız bir ekonomik model oluşturma sayılabilmektedir. Arnett, bu dönemi sosyal gereksinimlere verilen cevaplar ölçüsünde nitelendirmek gerektiğini belirtmektedir. Hayatın geri kalan dönemi için çok fazla önemli olan bu sorumlulukların başarılı şekilde alınabilmesi için psikolojik olarak "iyi" olma önemli bir yer tutar. Bu dönemi yaşayan kişilerin ebeveynleri olumlu tutumlar sergiliyorsa bu onlar için bir avantaj haline gelir. Fakat nüfuz edici ebeveynlik tarzında ebeveyne sahip gençlerin olumsuz bir beliren yetişkinlik dönemi geçirdiği vurgulanmıştır (Atak, 2011).

Kimlik arayışı açısından beliren yetişkinlik döneminde kişiler yeniliklere oldukça yatkın ve açık bir kişilik özelliği sergilemektedir (Arnett ve Tanner, 2006). Bu dönemde kişi ilk defa tecrübe ettiği durumları gözlemlene, değerlendirme ve seçim yapma şansı bulmaktadır. Bu bireyler, bu dönemdeki olanakların sonsuz olduğuna inanır ve kendilerini keşfetmek için çaba harcarsa daha güçlü bir birey olarak hayatlarına devam edebilirler. Mutlu ebeveynleri olan gençler ise bu dönemde karşısına çıkan fırsatları değerlendiren, akademik başarıyı hedefliyen kişiler olmaktadır (Doğan ve Cebioğlu, 2011).

2.1.1. Beliren Yetişkinlik Dönemi Araştırmaları

Türkiye'nin sosyodemografik yapısı ve kültürel özellikleri göz önüne alındığında doğusu ve batısı arasında yetişkinlik algısı açısından farklılık olduğu söylenebilir. Türkiye'de beliren yetişkinlik dönemi ile ilgili yapılan ilk araştırma 2005 yılında gerçekleştirilmiştir (Atak, 2005). Bu çalışmada 15 - 34 yaş aralığında 673 katılımcının görüşlerine başvurulmuş; Türkiye'de beliren yetişkinlik döneminin olup olmasına ilişkin görüşlere ayrıca bu döneme yönelik atıflara bakılmıştır. Araştırma bulgularına göre beliren yetişkinlik dönemi 18-26 yaş aralığıdır. Beliren yetişkinlik dönemi cinsiyet, iş sahibi olma, medeni durum ve eğitim durumu gibi demografik değişikliklere göre farklılık göstermektedir (Atak, 2005). Yüzbaşı (2012), beliren yetişkinlik döneminin Türkiye'de yaşanıp yaşanmadığı üzerine bir araştırma yapmıştır. Araştırmanın sonucunda beliren yetişkinlik döneminin Türkiye'de görüldüğü sonucuna ulaşılmıştır (Yüzbaşı, 2012). Karataş ve Çelikkalelide (2018), beliren yetişkinlik döneminin Türkiye'de 18 ile 26 yaş arasında yaşandığını saptamıştır.

Çürükvelioğlu (2012), beliren yetişkin bireylerin romantik ilişkilerini değerlendirmek için 344 lisans öğrencisini çalışmaya dahil ederek cinsiyet, yaş, ilişki süresi, benlik belirginliği ve kişisel eylemliliğin rolü gibi kavramlar üzerinde çalışmıştır. Araştırma sonuçlarına göre beliren yetişkinlerin romantik ilişki doyumlarını yordamada cinsiyet, yaş ve ilişki süresinin etkisinin olmadığı, benlik belirginliği ve kişisel eylemliliğin ise anlamlı bir şekilde etkisi olduğunu saptamıştır.

Erbahar (2014) tarafından sadece beliren yetişkinlik dönemindeki kadınları değerlendiren bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmanın çalışma grubu 302 kadından oluşmaktadır. Bu çalışmanın sonuçları, anne ve babalarının ebeveynlik uygulamalarını algılayışlarında ve katılım özerklik desteği uygulamalarında anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Kurşuncu (2016) tarafından yapılan çalışmada Ankara'da bulunan iki devlet üniversitesinde eğitim alan 18-26 yaş 535 kişi ile bir çalışma yürütülmüştür. Yapılan araştırma sonucunda demografik ve aileye ilişkin değişkenler beliren yetişkinlikte risk alma davranışlarını daha anlamlı bir şekilde etkilediğini göstermiştir. Başka bir çalışmada Erçelik (2016) beliren yetişkinlik döneminde

sosyal etkileşimi incelemiş, 18-26 yaş arasında bulunana 288 üniversite öğrencisinin ile çalışmıştır. Elde edilen bulgulara göre psikolojik ihtiyaçların ailedense arkadaşlar tarafından daha fazla karşılandığı tespit edilmiştir.

İstanbul Maltepe ve Marmara Üniversitelerinde eğitim alan 18-25 yaş aralığında 499 kişi ile yapılan bir araştırmada bağlanma tarzları ve bilişsel duygu düzenleme stratejilerinin beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerin psikolojik iyilik halleri üzerinde etkisi incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre psikolojik iyi oluş ile bağlanma tarzları ve bilişsel duygu düzenleme stratejileri arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Kadın katılımcıların psikolojik iyi oluş düzeyinin erkek katılımcılara göre daha yüksek olduğu ve güvenli bağlanmanın erkeklerde daha fazla görüldüğü, bilişsel duygu düzenleme stratejilerin kadınlar tarafından daha fazla kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır (Uyar, 2019).

Badger ve arkadaşları (2006), Çin ve Amerika'da bulunan iki grup üniversite öğrencisinin kendilerini yetişkin olarak kabul edip etmediklerin ve yetişkinlik ölçütlerini araştırmışlardır. "Yetişkinliği eriştiğinizi düşünüyor musunuz?" sorusuna Amerika'daki öğrencilerin %66'sı ve Çin'deki öğrencilerin ise %35'i "bazı açılardan evet bazı açılardan hayır" yanıtını vermiştir. Çin'deki grup Amerikaya kıyasla azınlık olmasına rağmen beliren yetişkinlik döneminin yaşandığı görülmektedir. Sonuc olarak iki grubun da kabul ettiği yetişkinlik ölçütleri arasında anlamlı olarak farklılıklar bulunmuştur. Çin'deki kişiler arası ilişkilere bağlı yetişkinlik ölçütlerinin (aileye maddi destek olmak gibi) Amerika'ya göre daha çok önem verdikleri sonucu bulunmuştur.

132 Avrupa kökenli Kanadalı ve 69 Kanadalı Aborjin bireylere yapılan çalışmada benzer sonuca ulaşılmıştır (Cheah ve Nelson, 2004). Avrupa kökenli Kanadalı kişilere göre toplulukçu kültüre sahip Aborjin bireylerinin yetişkinliğe ulaştıklarını düşündükleri ve kişiler arası ilişkilere bağlı yetişkinlik ölçütlerine daha çok önem verdikleri sonucu bulunmuştur.

Macek ve arkadaşlarının (2007) Çek Cumhuriyetinde 18-25 yaş arası 436 bireyle yaptığı bir çalışmada gençlerin kendilerini ne ölçüde arada kalmış hissettikleri incelenmiştir. Bireylerin % 64'ü kendilerini arada kalmış hissettiklerini belirtmiştir. Bunun dışında bireylerin demografik (cinsiyet, yaş, evli olup olmama, ekonomik bağımsızlık, çocuk sahibi olup olmama, çalışma durumu, aileyle yaşayıp yaşamama) ve psikolojik özelliklerinin (kimlik arayışı,

kendine odaklanma, istikrarlılık gibi) arada kalmışlık hisleri ile ilişkili olduğu saptanmıştır. 18-25 yaş arasındaki bireylerle Romanya'da yapılan araştırmaya göre katılımcıların %61'i kendilerini yetişkin görmediklerini belirtmiştir (Nelson, 2009).

2.2. Sosyal Uyum

Uyum, organizmayı çevre ile etkileşimi açısından ele alan biyolojik kökenli bir kavramdır. Yaşamın kendisi bir uyum sürecidir. Her bireyin, çevre ile etkileşim yoluyla doyurulması gereken birtakım ruhsal gereksinimleri vardır. Bu noktada uyum sürecinin psikolojik boyutu ortaya çıkmaktadır. Birey gereksinimlerini doyumaya çalışırken ortaya çıkan engellemelerin üstesinden gelme çabaları uyum sürecinin psikolojik boyutunu kapsamaktadır (Erdoğan, Şamlı ve Şimşek Bekir, 2005). İnsan yaşamının her aşamasında herhangi bir boyutta ortaya çıkan değişiklikler uyum sürecini beraberinde getirir. Bu bağlamda sosyal ilişkiler ve sosyal yaşam içinde ortaya çıkan, uyumun psikolojik boyutu olarak bilinen sosyal uyum, bireyin kabul görmek amacıyla bir toplumun standartları, değerleri ve ihtiyaçları ile başa çıkma çabasıdır. Psikolojinin teknik dilinde "toplumun üyeleri ile en iyi şekilde geçinme" olarak adlandırılır (Öner, 2002). Sosyal uyumun başlangıcı sosyalleşme ile başlar ve ilk çocukluk yıllarından itibaren gelişir. Bu süreçte çocuklar içinde buldukları grubun (anne-baba, öğretmenler, akrabalar ve arkadaşlar) işlevsel üyeleri haline gelirler ve grubun öteki üyelerinin değerlerini, davranışlarını ve inançlarını kazanırlar. Sosyalleşme, kişinin bulunduğu topluma uyması, birlikte yaşadığı insanlarla geçinmeyi öğrenmesi demektir (Çimen, 2000). Kişi hayatı boyunca çevresini tanımaya çalışma ve uyum gösterme çabası içerisindedir (Gander ve Gardiner, 2001; Özbay, 2003). Uyum sürecini başarıyla tamamlayan kişiler sosyal ilişkilerini daha açık, içten, dürüst, güvenilir bir şekilde yaşarlar. Aynı zamanda yüzeysel olmayan ilişkiler kurabilirler. Yaşamında kendini kontrol edebilen, üretici bir kişiliğe sahip olan ve belli bir işe kendini adapte eden, hedeflere ulaşmanın verdiği doyumunu yaşayan, ayrıca hedeflere ulaşmaya çalışırken haz alan, yaşadığı duyguların farkında olmakla beraber olumsuz herhangi bir duyguda içinde bulunduğu ilişkiyi bozmayacak şekilde açık bir şekilde dile getiren

kişilerdir.(Erdoğan, Şamlı ve Şimşek Bekir, 2005).

Sosyal uyumu etkileyen faktörler üç kategoride incelenebilir. Etnik azınlıktan gelmek ve tek ebeveynli ailelerin içinde bulunduğu sosyo-ekonomik ve ailesel faktörler ilk kategoridir. İkinci kategoride incelenecek faktörler, eğitim süreci ve özellikle öğretmenlerin beklentileri ve okul müfredatı olarak görülmektedir. Diğer faktörleri kapsayan üçüncü kategori ise kendine güven eksikliği, olgunluk düzeyi, motivasyonu, depresyon ve stres düzeyi gibi kişisel özellikleri ile ilişkilidir (Ergin ve Ermeğan, 2011; Bülbül ve Acar Güvendir, 2014). Bu bağlamda bilişsel esnekliğin ve yaratıcılığı sosyal uyum üzerindeki etkisi merak edilmiştir.

2.2.1. Sosyal Uyum İle İlgili Yapılan Araştırmalar

Üniversite birinci sınıf öğrencileri ile boylamsal olarak yapılan araştırmada öğrencilerin dördüncü sınıftayken ki kişisel, sosyal ve genel uyum düzeylerinin birinci sınıfta olduklarından anlamlı derecede daha yüksek olduğu ve her iki sınıf derecesinde de erkek öğrencilerin kişisel uyum düzeylerinin kız öğrencilerden ve kız öğrencilerin sosyal uyum düzeylerinin de erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu saptanmıştır (Aktaş, 1997). Sosyal anksiyete ve sosyal uyum arasındaki ilişki anlamaya yönelik Enright Peleg (2012) tarafından yapılan araştırma sonuçları, 12-13 yaş aralığında sosyal uyumun seviyenin daha yüksek olduğu, 14-15 yaş aralığının daha düşük olduğu saptanmıştır. Geç ergenlikte (17-18) ise sosyal uyum ve anksiyete arasında bir ilişkinin olmadığı bulunmuştur.

Işıklar, Bilgin ve Bilgin (2015) tarafından 198 kız ve 220 erkek ilköğretim öğrencisi ile yapılan çalışmada, sosyal uyum, cinsiyet, ailenin ekonomik gücü ve sürekli bir hastalığının olup olmaması gibi değişkenler arasındaki değişkenler arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Çalışma sonuçlarına göre kız çocuklarının sosyal uyum düzeylerinin daha yüksek olduğu, ekonomik düzey ile sosyal uyum pozitif bir ilişki, süreğen hastalığa sahip olanların ise sosyal uyum düzeylerinin daha düşük olduğu saptanmıştır.

Günindi (2010) tarafından yapılan deneysel bir çalışmada sosyal uyum beceri programının çocukların sosyal uyum becerilerinin gelişimi üzerine etkisi

incelenmiştir. Süreç sonunda deney grubunun sosyal uyum becerilerinde artış olduğu ve sosyal uyumsuzlukta ise azalmanın olduğu görülmüştür. Andı (2014) 103 öğrenci, ailesi ve öğretmenleri ile yapılan çalışmada, sosyal davranış denetimi, sosyal uyum öğretmenler tarafından değerlendirilmiştir. Araştırmanın amacı, ebeveyn çocuk yetiştirme tutumları ile aile yaşantısı durumlarının bağımsız gruplar açısından birbirlerinden istatistiksel anlamlı şekilde farklılaşıp farklılaşmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Eğitim seviyesi düşük olan ebeveyne sahip olan çocukların ve eğitim seviyesi yüksek olan çocuklara göre annelerin çocuk yetiştirme tutumlarında farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Tıñoğulları (2018) tarafından yapılan çalışmada, işitme engeli olan ve işitme engeli olmayan bireylerin sosyal uyum, beceri düzeyleri arasındaki farklar ve ayrıca bu bireylerin annelerinin stresle başa çıkma tarzları incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini 6-12 yaş aralığında işitme engelli olan ve olmayan toplam 201 çocuk oluşturmaktadır. Araştırma bulgularına göre işitme engelli olan ve olmayan çocukların sosyal uyum ve beceri düzeyleri anlamlı olarak farklılık göstermektedir.

Özkurt (2018) tarafından yapılan çalışma, Rize il merkezinde bulunan ortaokullarda öğrenim gören 265 öğrenci ile yürütülmüştür. Aile içi iletişimlerinin ve sosyal uyum durumlarının incelendiği bu çalışmada kadın olan öğrencilerin aileleri ile ilişkilerini erkek öğrencilere oranla daha engelleyici şekilde algıladıkları yönündedir. Sosyal uyum düzeyi düşük, orta ve yüksek derece olan bütün öğrencilerin aile kavramını olumlu algıladıkları bulunmuştur. Aile içi ilişkilerin iyi olması için düşük uyum düzeyindeki öğrencilerin sorumluluk sahibi olma davranışını ön plana çıkardığı, orta uyum düzeyindeki öğrencilerin fedakarlık ve saygı davranışlarına vurgu yaptığı, yüksek uyum düzeyindeki öğrencilerin ise saygı temasına dikkat çektiği kanısına varılmıştır. Düşük ve orta düzeydeki öğrencilerin, yüksek uyum düzeyindeki öğrencilere göre aile içinde anlaşmazlık yaşadığı sonucuna varılmıştır. Sosyal uyum düzeyinin yükselmesiyle birlikte aile içi anlaşmazlıkların azaldığı sonucuna ulaşılmıştır.

2.3. Bilişsel Esneklik

Bilişsel esneklik, yeni ve beklenmedik koşullar ile karşı karşıya gelindiğinde bilişsel işlem ve stratejileri kullanarak çevredeki yeni koşullara karşı uyum sağlama yeteneğidir (Çuhadaroğlu, 2013). Bu tanım üç önemli noktaya vurgu yapmaktadır. Birincisi, bilişsel esneklik bir öğrenme sürecidir, yani deneyimle elde edilebilecek bir yetenektir. İkincisi, bilişsel esneklik bilişsel işlem ve stratejilerinin uyarlanması içerir. Strateji, bu tanım bağlamında, bir problem esnasında gerçekleşen bir dizi işlemi açıklamaktadır (Çelikkaleli, 2014). Son olarak, bir görevin gerçekleştirilmesinden adaptasyon işlemine kadar ki süreci tanımlamaktadır.

Bir kişi görece karmaşık bir görevi yerine getirmek istediğinde, davranışın, görevin yapıldığı çevresel koşullara uyarlanması gerekmektedir. Ancak, bu koşullar görev ilerledikçe değişmeye devam edebilir, bu nedenle bilişsel esnekliğin olabilmesi için bu kişinin sürekli olarak bu şartlara dikkat etmesi ve uyum sağlaması gerekmektedir (Delahunty, Morice ve Frost, 1993).

Bilişsel esneklik, kişinin değişmekte olan çevre koşullarına uygun bir şekilde sahip olduğu bilişleri değiştirmesidir. Üç temel alandan oluşmaktadır; Bunlar; (1) hayatta ortaya çıkan olayların ve insan davranışlarının olası alternatiflerini algılama becerisi , (2) kişinin zorlandığı olaylar karşısında birden fazla çözümü üretme becerisi (3) zor durumları kontrol edilebilir algılama eğilimidir (Dennis ve Vander Wal ,2010).

Kişi bilişsel esnek olmak için, bir iş ya da göreve etki edebilecek çevresel koşulları algılamak zorundadır. Bilişsel esneklik durumu yeni görev ve taleplerin etkin bir şekilde ele alındığı bir sürece karşılık gelen eylemlerdir (Martin ve Rubin, 1995). Öte yandan, bilişsel esneklik, kişinin değişen çevre koşullarına göre düşünme yöntemini ve yaklaşımını değiştirme yeteneğidir (Dennis ve Vander Wal, 2010). Yüksek bilişsel esnekliğe sahip bireyler, düşük bilişsel esnekliğe sahip bireylere göre daha kolay bir şekilde değişiklik yaparlar.(Altunkol, 2011; Asıcı ve İkiz, 2015). Bu bilgi önceki benzer durumlardan öğrenme yoluyla elde edilmiş, ancak, olası yeni görev gereksinimlerinde yeniden yorumlamaya veya değişikliğe ihtiyaç duyulduğuna işaret etmektedir. Spiro ve Jehng (1990), bu bakış açısını çoklu bilişsel esneklik bakış açısı olarak kuramlaştırmıştır. Spiro ve Jehng'e göre

kişilerin çok fazla bilgiye sahip olmaları bilişsel esneklik açısından önem arz etmemektedir. Bunun yerine, bilgi birikimlerini hızla yeniden yapılandırma yeteneğinin önemli olduğunu vurgulamaktadırlar. Bu durum sonucunda bilişsel esnek olan kişiler tepkilerini radikal olarak değişen durumlara uyarlayabileceklerini belirtmektedir. Bir kişi bilişsel olarak esnek değilse, durumlarla başa çıkmada işlevsel olmayan bir şekilde davranır ve bu nedenle sıklıkla hata yapar. Bilişsel esneklik; *bilişsel abluka*, *bilişsel histerezi*, *işlevsel takıntı (sabitlik)*, *işlevsel indirgeme* olarak adlandırılan kavramlar ile ilişkilidir (Canas ve ark., 2003).

Bilişsel abluka kavramı, bilişsel bozulma ile ilgilidir. Bilişsel ablukada kişi, görevin belli yönlerine odaklanmış gibi görünmekte ve başkalarını görmezden gelmektedir. Bunun sonucu olarak, yürütmekte olduğu eylemin seyri devam etmektedir fakat beklenen performans gerçekleşmemektedir (Kılıç ve Demir, 2012).

Bilişsel histerezi, genellikle bir durumun nasıl ele alınacağına karar verildikten sonra bu durumun yeniden değerlendirilmesi sürecindeki bir başarısızlık olarak açıklanır (Martin ve Anderson, 1998). Bu olgu, bilişsel uyumsuzluk ile ilgili olsa da, durumun yanlış teşhisinin varlığını vurgular. Bununla birlikte, bilişsel esneklik olgusunda, kişinin sorunu çözmek için gerçekleştirdiği yanlış faaliyet neticesi ile kişinin üzerinde stres oluşur.

İşlevsel takıntı (sabitlik) başka bir deyişle fonksiyonel fiksasyon, günlük hayatta nesnelerin kullanımı dahil, algılarımızda sabit veya katı olduğumuz anlamına gelir. Bu durum nesnelerin yeni şekillerde nasıl kullanılabileceğini görmemizi engeller. (Geurts ve ark., 2009).

İşlevsel indirgeme bir problemin oluşumunda etkili olan tek bir faktöre odaklanma olarak açıklanabilir.

Bu dört fenomen, sabit bir eyleme yol açar veya bir problemin çözümünü engellemektedir. Çünkü o ana kadar kullanılan, ancak mevcut koşullar altında iyi sonuçlar üretmeyen bir strateji ile devam eden bilişsel esneklik durumudur. Bununla birlikte, onları farklılaştıran önemli yönler vardır. Bu dört faktörün hepsinin ortak noktası aynıdır; uygulamanın başarısızlıkla sonuçlanmasına neden olmaktadır (Coulson ve ark., 2012).

2.3.1. Bilişsel Esnekliğin Nöropsikolojik Temelleri

Bilişsel esnekliğin temel özelliği, dikkat ve kontrol seviyesinde veya bir görevin temsilinde değişimin ortaya çıkarmasıdır. Değiştirilen ve gerçekleştirilen bu strateji sonuçta bir değişikliğe yol açabilir. Merkezi yönetici konumunda olan beyin, bu gibi değişim süreçlerinde yer aldığı düşünülen bilişsel yapının değiştiği fiziksel konumdur. Yönetici işlev ile ilgili benzer nörolojik alt tabaka prefrontal korteks ve devreleridir. Bu korteks ve bileşenleri bilişsel esnekliğin nöropsikolojik temeli olarak kabul edilmiştir. Yapılan bir fMRI çalışmasında (Schmitz ve ark., 1993), asperger sendromlu bireylerin, medial frontal girus ve superior parietal lob alanlarının işlev bozukluğuna sahip olabileceği durumlarda, bilişsel esneklik görevlerini yerine getiremediği bulgulanmıştır.

Kişilerin bu alanlarda önemli ölçüde daha fazla aktivasyon göstermeleri daha bilişsel esnek oldukları varsayımını yaratmaktadır. Buna ek olarak, frontal lobundan yaralı grubunun incelenmesi sonrasında (Eslinger ve Grattan, 1993), frontal lobun esas olarak somut bir forma aracılık ettiği görülmüştür. Bilişsel esneklik ve kendiliğinden bilişsel esneklik, farklı fikirlerin üretilmesiyle ve bilgi sistemlerinin en yaygın anlamsal bağlantılarda farklı yeni stratejilerle erişime daha bağlı bir kavram olduğu sonucuna varılmıştır. Buna karşılık, kortikosteron sistemi ile frontal lob birlikte reaktif olduğunda bilişsel esneklik işlevinin kullanıldığı bulunmuştur.

2.3.2. Bilişsel Esneklik Eğitimi

Beceri eğitim programlarının temel amacı, performansı hızlandırmak ve diğer görev talepleri için beceriyi otomatikleştirmektir. Ancak bir yeteneğin otomatikleşmesi bilişsel esneklik ve performans hatalarıyla ilişkilendirilmiştir. Bu nedenle, otomatikleşme ilgili performans sorunlarının üstesinden gelmek için farklı eğitim programları önerilmiştir (Kim ve Omizo, 2005). Bu programlar bilişsel esneklik olgusunun iki bilişsel açıklamasını temel almaktadır; bilgi temsili ve dikkat süreçleri hipotezleri (Adi-Japha, Berberich-Artzi ve Libnawi, 2010). Bu programların ardındaki ana fikir, düzensizliği ve sabit bir tekrar üzerinde eğitimdeki çeşitliliği vurgulamaktan ibarettir. Antoli, Cañas, Fajardo ve Salmeron (2004) katılımcılara, iki farklı eğitim bloğunda bir itfaiyeci

komutanını simüle eden bir problem çözme görevinin verildiği bir deney sunmuştur. Bir grup aynı görev senaryosunu kullanarak çeşitli denemeler üzerine görevi yerine getirmiştir. Diğer grup ise farklı görev senaryolarında görevi yerine getirmiştir. Bu senaryolar, yanan bir ormanı temsil ediyordu ve katılımcıların görevi, önceden öğretilen farklı stratejiler kullanarak yangının durdurulmasıydı. Helikopter veya kamyonlardan su çekilmesi ve kontrol yangınları yapılması öğretilen stratejilerdendir. Senaryoların değişkenliği ise, rüzgar hızı ve yönü, su etkinliği veya arazi tipi gibi katılımcıların değerlendireceği farklı durumlardır (Ashby ve Isen, 1999). Eğitim döneminden sonra, her iki grup da öğrenme senaryolarında kullanılanlardan farklı olsa da benzer senaryolar sunulmuştur. Sonuçlar, eğitim grubundaki katılımcıların, deney aşamasında yeni görevin talepleri ile karşı karşıya kaldıklarında stratejileri daha sık değiştirdiğini, değişken olmayan grubun ise öğrenme aşamasında uygulanan aynı stratejiyi tekrarlamaya eğilimli olduğunu ortaya koymuştur.

Bilişsel esnekliğin geliştirilmesi için eğitim programlarının etkin olması gerekmektedir. Öncelikle, eğitimde değişkenliği vurgulayan programlar, öğrencinin farklı görev durumlarıyla pratik yapmasına olanak tanıyan öğrenme durumlarında, bilişsel esnekliği geliştirmek için kullanılması uygun olabilir. İkinci olarak ise, ikili görevler gibi farklı alt görevleri içeren görevler de yararlı olabilir.

2.4. Yaratıcılık

Freud, Maslow, Eysenck ve Guilford gibi büyük kişilik kuramcılar tarafından yaratıcılık, modern kişilik psikolojisinin başlangıcında itibaren tartışılmıştır. Aynı zamanda günümüzde de birçok çağdaş araştırmacının ve araştırmmanın da konusu olmaya devam etmektedir. Bu kuram ve araştırmaların sonunda farklı yaratıcılık türleri ayırt edilebilir ve bunlar arasındaki kişilik benzerlikleri ve farklılıkları incelenebilir hale gelmiştir.

Yaratıcılık genellikle sanat gibi estetik kaygısına sahip çalışma alanlarında sıklıkla incelenmekte ve belirli bir alanda yaratıcılığa ilişkin kişisel ve sosyal niteliklerin anlaşılmasına vurgu yapılmaktadır. Çok çeşitli yaratıcılık türleri hem bilim adamları hem de ilişkili alanda çalışanlar tarafından kabul

edilmiştir. Bunlara örnek olarak sanatsal ve bilimsel yaratıcılık gösterilebilir. Sanatsal ve bilimsel yaratıcılık, sanat ve bilimsel yöntem alanındaki bağlılık ve başarıyı ifade etmektedir.

Kaufman ve Baer (2005), yaratıcılığın öz bildirimler açısından değerlendirilerek üç tür yaratıcılık olduğu varsayımında bulunmuştur. İletişimde ve kişilerarası ilişkilerde yaratıcılık olarak tarif edilen tür, gündelik yaşamda kullanılan yaratıcılığa benzemektedir. Sanat açısından tanımlanan boyut olan sanatsal yaratıcılık ise; estetik, özgünlük ve örüntüsel özgünlük ile açıklanmaktadır. Bilimsel veya entelektüel yaratıcılık ise kişinin bilgiyi işleme ve kullanma biçimini tanımlamaktadır.

Araştırmalar göreceli olarak farklı yaratıcılık alanlarının hem teorik olarak hem de ampirik olarak tanımlanabileceğini varsaymaktadır, aynı zamanda farklı alanlardaki yaratıcılık türlerinin ise bazı ortak yönlerin olduğu ise ortak kabuldür.

Belirgin bir tanımlamaya göre yaratıcılık, özgünlük ve uygunluk kriterlerini karşılayan bir ürün veya davranışı ifade etmektedir. Bu tanım, yaratıcı potansiyeli (özgünlüğü sağlayan psikolojik nitelikler) ile ifade edilen yaratıcılık (veya yaratıcı davranış) arasındaki bir ayrıma vurgu yapmaktadır. Yaratıcılık, sanat, bilim ve iş gibi birçok çalışma alanında ifade edilmekte ve kullanılmaktadır. Ancak, yaratıcılığa günlük yaşamda çok daha sıkça ihtiyaç duyulmaktadır. Yaratıcılık, kendini ifade etme ve sunma, kişisel ilişkileri yönetme, pratik sanat ve kültüre katılım alanlarında günlük hayata nüfuz etmektedir. Özgün ve yaratıcı bir ürün, sanat galerisinde sergilenen bir resim olabilmesinin yanı sıra, aynı zamanda engelli çocuğa hareket etmede yardımcı olan bir cihaz da yaratıcı bir ürün olarak tanımlanabilmektedir.

Yaratıcı yaşam tarzı, kendini ifade etme özgünlüğü, kişilerarası davranışları ve kültür katılımını içerir. Yaratıcı yaşam tarzı davranışlarının özgünlüğü ve uygunluğu, büyük ölçüde, yaratıcısı tarafından sübjektif bir niteliğe sahiptir.

Yaratıcılık hem bir süreç, hem de bu süreç boyunca yürütülen faaliyetin sonucunda ortaya koyulan kendine has bir yapıdır. Yaratıcı düşünmede işlem basamakları, üzerinde çalışılacak sorunun yapısına göre değişebilmektedir. Genellikle işlem basamakları sorunun farkına varma ve onu sınırlama, çözüm için hipotezler kurma, hipotezleri test etme, sonucu bulma, kabul, ret ya da onarma olarak bilimsel yaratıcılıkta ele alınabilir. Yaratıcı problem çözme

olgusu altı adımı içerisinde barındırmaktadır. Bunlar; karışıklığı bulma, gerçeği bulma, problemi bulma, fikri bulma, çözümü bulma ve bulguyu kabul etmedir.

Yaratıcılık dört aşamadan oluşan sürekli bir süreç olarak görülebilir: hazırlık, kuluçka, aydınlatma ve doğrulama. Yaratıcılık, hayata geçirme, yeni bir forma icat etme, yaratıcı beceriyle üretme gibi olaylar ile nitelendirilmektedir. Yaratıcılık bir şeyi yaratma yeteneği ile özdeş bir kavram değildir, fakat mevcut fikirleri birleştirerek, değiştirerek veya yeniden uygulayarak yeni fikirler üretme yeteneğidir. Bazı yaratıcı fikirler şaşırtıcı derecede zeki olabilmektedir diğer yaratıcı fikirler ise henüz kimsenin düşünmediği basit, iyi ve pratik fikirler olabilir. Bu düşünme niteliği bu nedenlerden ötürü sağlıklı ve iyi gelişmiş bir zihinsel ve ruhsal durumun özelliği olduğu varsayılabilir. Harris (1998) aynı zamanda yaratıcılığın bir tutum olduğunu da belirterek, değişim ve yeniliği kabul etme kabiliyeti, fikir ve olasılıkları çoklu düşünebilme yetisi ve bakış açısının esnekliği şeklinde tanımlayabilmektedir. Yaratıcılık aynı zamanda bir insanın, çalışmalarında aşamalı değişiklikler ve iyileştirmeler yaparak fikir ve çözümleri geliştirmek için sıkı ve sürekli çalışmasını gerektiren bir süreçtir.

Alışılmışın dışında yaratıcı düşünen insanlar normal düşünen bir insandan farklı özelliklere sahiptir. Yaratıcı düşünen bireyler normal düşünen bireylere göre daha esnek ve yeni olaylara daha rahat bir şekilde uyum sağlamaktadırlar, dikkat seviyeleri daha yüksektir, başkalarının değer verdiği şeyleri görür ve bunlara değer verirler. Çevreye ve diğer insanlara karşı daha uyumlu ve duyarlıdırlar. Kendilerine güvenirlir ve kendilerinden emin bir duruşa sahiptirler.

2.4.1. Yaratıcı Kişilik

Yaratıcılık Yaratıcılığın, bir kişi içinde birden fazla kaynak gerektiren bir durum olduğu konusunda literatürde genel bir kabul vardır. Benzer şekilde kişilik, kişinin nasıl hissettiğini, düşündüğünü, sosyal dünyayla etkileşime girdiğini ve davranışlarını nasıl düzenlediğini tanımlayan psikolojik nitelikler sistemi olarak tanımlanabilir.

Kişilik özelliklerini tanımlamak ve düzenlemek için geniş ortak kabule sahip iki yaklaşım vardır. İlk yaklaşım sözcüksel hipotezden kaynaklanır ve en önemli

kişilik özelliklerinin dilde tanımlanabileceğini varsaymaktadır. Sözlüksel hipotezle yapılan araştırmalar, yaratıcılık özelliklerinin beş geniş boyutta düzenlenebileceğini göstermektedir: dışa vurum, uyumluluk, vicdanlılık, nevrotiklik ve deneyime açıklık. İkinci yaklaşımda işlevsel bir hipotez kullanılır. İşlevsel hipotezin bir versiyonu, kişiliğin, her biri farklı bir işlem kümesi gerçekleştiren, kısmen farklı alanlara bölünebileceğini ve bu davranışın, bu alanların kolektif bir eyleminden kaynaklanabileceğini belirtmektedir. Ve bu yaklaşıma göre de kişilik, beş geniş alana bölünebilir:

- Duygusal Değerlilik Ve Yoğunluk Özellikleri
- Benliğin, Başkalarının Ve Dünyanın Kavramlarını İçerir
- Sosyal İfade, Sosyal Becerileri Ve Sosyal Rollerle Özdeşleşim
- Kendi Kendini Düzenleme
- Bütün Kişilik, Birden Fazla İşlevi Birbirine Bağlayan Büyük Özellikleri İfade Eder.

Bu iki yaklaşım uyumlu ve karşılıklı destekleyici olarak görülebilir, çünkü sözcüksel hipoteze dayanarak belirlenen ana özellik boyutlarının kişilik işlevleriyle ilgili olarak bütüncül olma eğilimi vardır.

2.4.2. Yaratıcılık ile İlgili Duygular ve Motivasyon

Yaratıcılık ayrıca duygular ve motivasyon, biliş, sosyal ifade ve öz düzenleme alanları ile yakından ilişkilidir. Duygular ve motivasyon, davranışları yaratma için fırsatlar sunan ve yaratıcı fikirlerin kaynağı olarak hizmet edebilecek faaliyetler tarafından yönlendirilir. Örneğin, özünde motive olan insanlar, kendini ifade etme fırsatını yaratma veya keyif alma durumu veya ihtiyacından dolayı bir aktiviteye katılabilirler. Bir başka örnek ise yüksek bir motivasyon ve duygu ile sanat yapmak için bir kişinin haftada daha fazla çalışma saati harcaması sanatsal potansiyelini yükseltebilir. İçsel motivasyon ayrıca, çeşitli alanlarda seçkin yaratıcıların biyografik çalışmalarındaki sürekli aktivite ile de ilgilidir. Yaratıcılıkla ilgili diğer bir özellik ise hipomanidir; her iki uç ölçüleriyle ilişkili olarak ele alınmaktadır. Hipomani hem yaratıcılık potansiyeli, hem de yaratıcı davranış ölçütleriyle ilişkilidir. Hipomanik ruh hali farkındalığı artırır ve düşünme esnekliğini yaratır.

2.4.3. Yaratıcılık İle İlgili Biliş

Bilişsel yetenekler yaratıcı fikirlerin oluşturulmasını sağlar. En merkezi olarak, farklı düşünme yeteneği fikirlerin üretilmesine katkıda bulunurken, değerlendirme yeteneği ise üretilen bir ürünün uygunluğuna katkıda bulunur . Farklı düşünürler, belirli bir kriteri karşılayan çok sayıda yanıt üretebilir ve bu yanıtlar sıradan cevaplardan uzak olabilir. Boylamsal çalışmalarda, ilkokuldaki farklı düşünceye sahip çocukların, 22 yıl sonra bile yaratıcı başarılı bir kariyer beklentilerini öngörmüştür. Değerlendirme, yaratma süreci boyunca gerçekleştirilir. Fikirlerin benzersizliğini yeterli şekilde değerlendirmek, özgünlükleriyle ilişkilidir. Ayrıca, şizofreni hastaları ve sanatçıların bir kelime ilişkilendirme görevinde olağandışı tepkiler üretebildikleri gözlemlenmiştir, ancak yalnızca yaratıcı sanatçılar uygun tepkiler vermekte ve olağandışlıklarını değerlendirebilmektedir.

2.4.4. Yaratıcılık İle İlgili Araştırmalar

Yaratıcılık konusunda demografik açıdan farklı bir çalışma grubunun seçildiği Yaşar ve Aral (2011) tarafından yapılan araştırma, altı yaşındaki çocuklarının yaratıcı düşünme yetilerini, ebeveyn eğitim düzeyi ile ebeveyn sosyo-ekonomik düzeylerini tespit etmeyi amaçlamıştır. Araştırmanın genellenmek istenen evreni Ankara il merkezinde ikamet eden ilköğretim okullarının anasınıflarına devam eden altı yaşındaki çocuklardır. Çalışma grubu ise evren içerisinden planlanmış rastlantısal olarak seçilen 300 çocuktan olmaktadır. Araştırmanın veri analizi sonucunda, katılımcı çocukların yaratıcı düşünme becerileri, sosyo-ekonomik düzeyin ve anne baba öğrenim düzeylerinin anlamlı farklılık yarattığı sonucuna ulaşılmıştır.

Erdoğdu tarafından 2006 yılında yapılan araştırmanın amacı, yaratıcılık ile öğretmen davranışları ve akademik başarılar arasındaki ilişkileri ortaya koymaktır. Araştırmanın evreni olan Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi sınırları içindeki ilköğretim okullarından seçilmiş 389 beşinci sınıf öğrencisi araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır. Araştırmanın sonuçları, öğretmenlerin öğrencilere yönelik demokratik davranışlar sergilemesinin öğrencilerin yaratıcılıklarının gelişimine destek sağladığı saptanmıştır. Öğrencilerin yaratıcılıkları ile akademik başarıları arasında düşük ama anlamlı ilişkiler olduğuda bu araştırma özelinde saptanmıştır.

Yaraticılık ve zeka arasındaki ilişkinin incelendiği Sonmaz tarafından 2002 yılında yapılan araştırmaya göre, problem çözme becerisi, yaraticılık ve zeka puanları cinsiyet gruplarına göre farklılık göstermemektedir. Problem zme becerisi ve zeka arasında anlamlı ilişki bulunmazken, problem çözme becerisi ve yaraticılığın şekilsel orijinallik, yaraticı kuvvetler listesi ile 0.05 düzeyinde, başlıkların soyutluğu, şekilsel zenginleştirme ve toplam şekilsel yaraticılık ile 0.01 düzeyinde anlamlı ilişki gözlenmiştir.

3.BÖLÜM

ARAŞTIRMAYÖNTEMİ

3.1. AraştırmanınModeli

Bu araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli seçilmiştir. Bu modelde varolan durumu betimlemek ve değişkenler arası ilişki manipüle edilmeden ele alınmaktadır. İlişkisel tarama modelinde iki bağımsız grup arasındaki farkın veya iki değişken arasındaki ilişkinin belirlendiği analizler ilişkisel tarama analizleridir. Bu araştırmada değişkenlerde ki farklılaşmalar ve ilişkiler incelenmiştir.

3.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini, 2018-2019 eğitim öğretim yılı içinde Yakın Doğu Üniversitesinde eğitim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Bu evren içinden uygun örneklem yoluyla belirlenen 350 öğrenciye ölçek uygulanmıştır. Hatalı ve eksik olan ölçekler analizlerde kullanılmamış, 66 katılımcının verisi çıkartılmıştır. Analizler 284 kişinin verileri kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Tablo 1.

Araştırmaya Katılan Kişilerin Sosyodemografik Değişkenler Açısından Frekans Dağılımı

		N	%
Cinsiyet	Kadın	172	60.4
	Erkek	113	39.6
Yaş Grupları	18-20 yaş	87	30.5
	21-22 yaş	124	43.5
	23 ve üstü yaş	74	26.0
Çalışma Durumu	Çalışıyor	29	10.2
	Çalışmıyor	256	89.8
Eğitim Alınan Sınıf	1	76	26.7
	2	22	7.7
	3	110	38.6
	4	77	27.0
Baba Eğitim	İlkokul ve Altı	52	18,2
	Ortaokul	90	31.6
	Lise	88	30.9
	Lisans ve üstü	55	19.3
Anne Eğitim	İlkokul ve Altı	121	42.5
	Ortaokul	73	25.6
	Lise	64	22.5
	Lisans ve üstü	27	9.5
Aile Gelir Algısı	Düşük	13	4.6
	Orta	250	87.7
	Yüksek	22	7.7

Tablo 1'e bakıldığında araştırmaya katılan kişilerin 172'si (%60.4) kadın, 113'ünün (%39.6) erkek olduğu belirlenmiştir. Araştırmaya katılan kişilerin yaş gruplarına göre dağılımları ise 18-20 yaş arasındaki kişiler 87(%30.5), 21-22 yaş arasında olanlar 124 (%43.5) ve 23 ve üstü yaş grubunda olanların kişi sayısı ise 74'tür (%26.0). Araştırmaya katılan kişilerin çalışma durumları ise 29 (%10.2) kişi çalıştığını, 256 (%89.8) kişi ise çalışmadığını belirtmiştir.

Katılımcıların eğitim aldıkları sınıflar göre dağılımları ise 1. sınıfa devam eden kişileri 76 (%26.7), 2. sınıfa devam eden kişileri 22 (%7.7), 3. sınıfa devam eden kişileri 110 (%38.6), 4. sınıfa devam eden kişileri 77 (%27.0) olduğu belirlenmiştir. Çalışma grubunun baba eğitim durumları ilkokul ve altı olanların 52 (%18.2) kişi, ortaokul olanlar 90 (%31.6) kişi, lise olanlar 88 (%30.9) kişi, lisans ve üstü olanlar 55 (%19.3) kişi olduğu belirlenmiştir. Çalışma grubunun anne eğitim durumları ilkokul ve altı olanların 121 (%42.5) kişi, ortaokul olanlar 73 (%25.6) kişi, lise olanlar 64 (%22.5) kişi, lisans ve üstü olanlar 27 (%9.5) kişi olduğu belirlenmiştir. Araştırmaya katılan kişilerin gelir algıları düşük olanlar 13 (%4.6), orta olanlar 250 (%87.7) ve yüksek olanların ise 22 (%7.7) kişi olduğu belirlenmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın bu kısmında, kişisel bilgi formu, bilişsel esneklik, sosyal uyum ve yaratıcılık ölçeklerinin geçerlik-güvenirliliğine ilişkin bilgilere yer verilecektir.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmanın çalışma grubu hakkında sosyo-demografik bilgilerin toplanması amacıyla oluşturulmuş ve soruları araştırmacı tarafından belirlenen bilgi formudur. Bu formun içerisinde cinsiyet, eğitim, yaş ve sınıf düzeyi vb. durumları anlamaya ilişkin sorular bulunmaktadır.

3.3.2. Sosyal Uyum Ölçeği (SUÖ)

Sosyal işlevselliği ölçmeye özgü yeni bir kendi kendini değerlendirme ölçeği Boscve arkadaşları (1997) tarafından geliştirilmiştir. Sosyal Uyum Ölçeği psikolojik rahatsızlığa sahip her yaştaki bireye klinik araştırma amaçlı olarak sosyal işlevsellik düzeyini değerlendirmeyi amaçlamaktadır (Akkaya, 2008: 293). SUÖ 30 maddeli kendini değerlendirme ölçeğidir. Kişiler arası etkileşim, iletişim, aile ve çevreyi düzene koyma ve onunla baş etme yeteneğini sorgulamaktadır. Ölçeğidolduranlar motivasyonlarının ve davranışlarının, kendilik algılarının, günlük yaşamlarında sahip oldukları farklı rollere ilgilerinin ve aldıkları tatminindeğerlendirilebilmesi amacıyla oluşturulan sorulara yanıt verirler. Kişinin 25 puanınaltında bir puan alması durumunda, sosyal

işlevselliğinde sorun olduğudüşünülmektedir.

Sosyal Uyum Ölçeği (SUÖ) Faktör Yapısı Alt Boyutlar

1. Aile içi ilişkilerin durumu S5
2. Başkalarıyla sosyal ilişki kurmaya gayret S22, S20, S2, S6, S7, S8, S17
3. Başkalarıyla olan ilişkileri değerlendirme S1, S15, S16, S19
4. Başkalarıyla ilişkilerine değer verme S9
5. Sosyal çevredeki insanlarla temas kurması S25, S24, S4, S18
6. Sosyal kurallara, iyi davranışlara ve nezakete dikkat etme S28, S27, S10, S12, S21
7. Sosyal hayatın içinde olma S4, S11, S29, S30
8. İnsanlara fikirlerini ifade etmede güçlük S3, S23
9. Çevreyi kendi istek ve ihtiyaçlarına göre düzenleme S13, S26

Sosyal Uyum Ölçeğinde bireylerin vermesi beklenen yanıtlar:

1,2,3,4,7,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,22,23,25,26,27,28,29,30 – Hayır
5,6,8,20,21,24 – Evet (Bostancıoğlu, 2018).

3.3.3. Bilişsel Esneklik Ölçeği

Bilişsel Esneklik Envanteri, bireylerin olaylar ve durumlar karşısındaki bilişsel esneklik düzeylerini ölçebilmek amacıyla Dennis ve Wal (2010) tarafından geliştirilmiş, Doğan ve Sapmaz (2013) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. 20 maddeden oluşan Bilişsel Esneklik Ölçeği, "alternatifler" (1-3-5-6-8-10-12-13-14-16-18-19- 20) ve "kontrol" (2-4-7-9-11-15-17) olmak üzere 2 alt ölçekten oluşmaktadır. Ölçekte ters olarak kodlanmış 6 madde (2-4-7-9-11-17) bulunmaktadır. Ölçekten en fazla 100, en az 20 puan alınabilir. 1'den 5'e kadar her madde puanlanarak hesaplanan bu ölçeğin toplam puanı bilişsel esnekliği yordamaktadır. Hiç uygun değil" (1), "Uygun Değil" (2), "Biraz Uygun" (3), "Uygun" (4), "Tamamen Uygun" (5) şeklinde puanlanmaktadır. BEE' nin Cronbach alfa güvenirlik katsayısı ölçeğin bütünü için .90, "alternatifler" alt boyutu için .90 ve "kontrol alt boyutu için .84 olarak bulunmuştur. Test tekrar test güvenirlik katsayısı ise ölçeğin bütünü için .75, "alternatifler" alt boyutu için .78 ve "kontrol alt boyutu için .73 olarak saptanmıştır.

3.3.4. Yaratıcılık Ölçeği

50 maddeden oluşan ölçek, yaratıcı düşünceye yönelik tutumları ölçen beşli likert tipi bir ölçektir. 1977'de Raudsepp tarafından geliştirilen ve Çoban (1999) tarafından Türkçeye uyarlanan "Ne Kadar Yaratıcısınız?" "How Creative Are You?" yaratıcılık ölçeği bireyin davranışları, değerleri, ilgileri, motivasyonları, kişisel özellikleri ve daha birçok değişken göz önüne alınarak hazırlanan bu ölçekte 50 ifade bulunmaktadır. Bu ölçek, kesinlikle katılıyorum (-2), katılıyorum (-1), kararsızım (0), katılmıyorum (1) ve kesinlikle katılmıyorum (2) seçeneklerinden oluşmaktadır. Her bir ifadeye göre söz konusu seçenekler yukarıda belirtilen değerlerinden birini almaktadır. Daha sonra bu puanların toplanması ile ölçeği yanıtlayanların yaratıcılık puanları elde edilmiştir. Ölçek puanları; 100 ile 80 arasında olanların yaratıcılık düzeyleri yüksek, 79 ile 60 arasında olanların yaratıcılık düzeyleri ortalamanın üzerinde, 59 ile 40 arasında olanların yaratıcılık düzeyleri orta, 39 ile -20 arasında olanların yaratıcılık düzeyleri ortalamanın altında, -19 ile -100 arasında olanların yaratıcı olmadıkları kabul edilmektedir. Ölçeğin güvenirlik katsayısı Cronbach Alfa; 0.95 bulunmuştur.

3.4. İşlem

Araştırmada veri toplama sürecinde aşağıdaki sıra izlenmiştir:

İlk adımda veri toplama araçlarını geliştiren ve uyarlayan akademisyenlerden geçerli ölçek izinleri alınmıştır. Daha sonra Yakın Doğu Üniversitesi Etik Kurulundan çalışma izni alınmıştır. Araştırmacı, araştırma grubuyla yüz yüze görüşüp ölçeklerin doldurulmasını sağlamıştır. Araştırmanın amacı ile ilgili açıklamalar yapılmış, gönüllü öğrencilere ölçek bataryası teslim etmiştir. Verilecek cevapların araştırma sonucu için önemli olduğu bilgisi iletilmiştir ve bu kapsamda içten cevap vermeleri hassasiyetle yaklaşmaları rica edilmiştir

3.5. İstatistiksel Analiz

Bu çalışmada veri çözümlemesi işlemlerinin ilk basamağında, veriler, SPSS 21 paket programına girilmiş ve eksik ya da hatalı kodlanan veriler gözden geçirilmiştir. Veri çözümleme işleminin ikinci basamağında tüm ölçme

araçlarının bu araştırma grubu için güvenilirlik katsayıları incelenmiştir. Araştırmada verilerin analizi yapılmadan tanımlayıcı istatistikî veriler işlenmiştir. Çalışma grubu demografik özelliklere gruplanmış ve yüzdeler ve sayıları tablolar şeklinde verilmiştir. İkinci istatistikî analizlere geçmeden normallik dağılımları kontrol edilmiş ve varsayımları arasında normallik dağılımı olan analizlerden seçilen testler ile veri analizi gerçekleştirilmiştir. Araştırma sürecinde ayrıca normallik varsayımının değerlendirilmesi aşamasında çarpıklık ve basıklık katsayıları incelenmiş, Kurtosis ve Skewness değerlerinin -1 ile +1 aralığında değerler aldığı bulunmuştur. İki bağımsız grup arasındaki farkı belirlemek için Bağımsız örneklem t testi, 3 veya daha fazla bağımsız grup arasındaki farkı belirlemek için ise tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. İki değişken arasında olan korelasyonel ilişkiyi belirlemek için ise basit korelasyon analizi yapılmıştır.

4.BÖLÜM

BULGULAR

İlk olarak bu çalışmanın verileri değerlendirilerek, kullanılan ölçeklere ait güvenilirlik katsayıları aşağıda sunulmuştur. Ardından ölçeklerin normal dağılım gösterip göstermediğine yönelik bilgileri veren çarpıklık ve basıklık değerleri (Kurtosis ve Skewness) verilmiştir.

Tablo 2.

Ölçeklere ait güvenilirlik katsayıları

Ölçekler	Madde Sayısı	Crα
BEE	20	.82
Sosyal Uyum	29	.64
Yaraticılık	50	.92

Ölçeklerin bu örneklemdaki güvenilirlik katsayısı kabul edilebilir düzeyde bulunmuştur (Tablo 2).

Çalışmanın verilerini toplamada başvurulan, bilişsel esneklik, sosyal uyum ve yaratıcılık düzeylerini ölçmek için kullanılan ölçüm araçlarına ait çarpıklık ve basıklık değerleri Tablo 3'de görülebilir.

Tablo 3.

Araştırmaya Katılan Kişilerin Sosyodemografik Değişkenler Açısından Frekans Dağılımı

						Skewness		Kurtosis	
	N	Min	Max	Ort.	SS	S	hata	K	hata
Sosyal Uyum	285	6.00	41.00	16.81	4.62	.457	.144	1.797	.288
Bilişsel Esneklik	285	32.00	104.00	71.02	11.56	.306	.144	.216	.288
Yaraticılık	284	50.00	228.00	166.70	29.69	-.720	.145	.851	.288

Tablo 3'e göre araştırmaya katılan kişilerin bilişsel esneklik puanı minimum 32, maximum 104, ortalama ise 71.02 olduğu belirlenmiştir. Sosyal uyum

puanı ise minimum 6, maximum 41, ortalama ise 16.81 olduğu belirlenmiştir. Yaratıcılık puanı minimum 50, maximum 228, ortalama ise 166.70 olduğu belirlenmiştir. Tablo 3 incelendiğinde Skewness yani basıklık değerinin 1.5 ile +1.5 arasında olması (Tabachnick ve Fidell, 2013) ve Kurtosis yani çarpıklık değerinin -2 ile +2 arasında olması (George ve Mallery, 2010) verilerin normal dağıldığını göstermektedir. Bu nedenle analizlere parametrik analizler ile devam edilmiştir.

Sosyal uyum düzeyinin cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin yapılan analiz sonuçları Tablo 4'te görülmektedir.

Tablo 4.

Sosyal Uyumun Cinsiyete Göre İncelenmesine Yönelik t-testi Sonuçları

		N	\bar{x}	Ss	sd	T	p
Cinsiyet	Kadın	172	16.91	4.42	283	.444	.038*
	Erkek	113	16.66	4.92			

$p < .05^*$, $p < .001^*$

Tablo 4 incelendiğinde katılımcıların cinsiyete göre sosyal uyum düzeylerinin istatistiksel olarak anlamlı şekilde farklılaştığı belirlenmiştir ($p < .05$).

Kadınların sosyal uyum ortalama puanı erkek öğrencilerin ortalama puanından daha yüksek bulunmuştur.

Sınıf düzeyine göre sosyal uyum düzeyinin farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesine yönelik yapılan analiz sonuçları Tablo 5'te görülebilir.

Tablo 5.

Sosyal Uyumun Eğitim Alınan Sınıf Düzeyi Açısından İncelenmesine Yönelik Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	F	p	Anlamlı fark
	<i>Gruplararası</i>	196,843	3			1-4
Sosyal Uyum	<i>Gruplarıçi</i>	5876,301	281	3.138	.026*	3-4
	<i>Toplam</i>	6073,144	284			

$p < .05^*$, $p < .01^{**}$

Tablo 5 incelendiğinde katılımcıların eğitim alınan sınıf gruplarının sosyal uyum düzeyleri açısından birbirlerinden istatistiksel anlamlı şekilde

farklılaştığı belirlenmiştir. ($p<.01$) Eğitim alınan sınıf gruplarının ortalama aldıkları sosyal uyum puanlarına bakıldığında 1. sınıfta eğitim gören katılımcıların (ort.=42,56), 2. sınıfta eğitim gören katılımcıların (ort=44,59), 3. sınıfta eğitim gören katılımcıların (ort.=43,20), 4. sınıfta eğitim gören katılımcıların (ort.=45) puan durumuna sahip olduğu belirlenmiştir. Bu ortalama puanlara göre, 1. sınıfa mensup kişilerin, 4. sınıfa mensup kişilere oranla daha düşük sosyal uyuma sahip olduğu belirlenmiştir. Ayrıca 3. sınıfa mensup kişilerin, 4. sınıfa mensup kişilere oranla daha düşük sosyal uyuma sahip olduğu da belirlenmiştir.

Bilişsel Esneklik Envanti puanının cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin yapılan analiz sonuçları Tablo 6'da görülmektedir.

Tablo 6.

Bilişsel Esnekliğin Cinsiyete Göre İncelenmesine Yönelik t-testi Sonuçları

		<i>N</i>	\bar{x}	<i>Ss</i>	<i>sd</i>	<i>T</i>	<i>p</i>
Cinsiyet	Kadın	172	70.30	11.23	283	-1.283	.237
	Erkek	113	72.10	12.01			

$p<.05^*$, $p<.001^*$

Tablo 6 incelendiğinde katılımcıların cinsiyet gruplarının bilişsel esneklik düzeyleri açısından birbirlerinden istatistiksel anlamlı şekilde farklılaşmadığı belirlenmiştir. ($p>.05$) Bu sonuç, erkek ve kadın katılımcıların bilişsel esneklik açısından benzer özellikler gösterdiğini işaret etmektedir.

Bilişsel Esneklik Envanti puanının sınıf düzeyine göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin yapılan analiz sonuçları Tablo 7'de görülmektedir.

Tablo 7.

Bilişsel Esnekliğin Eğitim Alınan Sınıf Düzeyi Açısından İncelenmesine Yönelik Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	F	p	Anlamlı fark
	<i>Gruplararası</i>	556,178	3			
Bilişsel Esneklik	<i>Gruplarıçi</i>	37427,695	281	1.392	.245	
	<i>Toplam</i>	37983,874	284			

$p < .05^*$, $p < .01^{**}$

Tablo 7 incelendiğinde katılımcıların sınıf düzeylerinin bilişsel esneklik düzeyleri açısından birbirlerinden istatistiksel anlamlı şekilde farklılaşmadığı belirlenmiştir. ($p > .05$) Bu duruma göre, birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinin bilişsel esneklik açısından birbirlerine benzediği sonucuna varılmıştır.

Yaratıcılık düzeyinin cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin yapılan analiz sonuçları Tablo 8'de görülmektedir.

Tablo 8.

Yaratıcılığın Cinsiyete Göre İncelenmesine Yönelik t-testi Sonuçları

		N	\bar{x}	Ss	sd	T	p
Cinsiyet	Kadın	171	166.11	28.60	282	-.416	.678
	Erkek	113	167.61	31.38			

$p < .05^*$, $p < .001^*$

Tablo 8 incelendiğinde katılımcıların cinsiyete göre yaratıcılık düzeylerinin istatistiksel olarak anlamlı şekilde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($p > .05$). Bu sonuç, erkek ve kadın katılımcıların yaratıcılık açısından benzer özellikler gösterdiğini işaret etmektedir.

Sınıf düzeyine göre yaratıcılık düzeyinin farklılaşp farklılaşmadığının incelenmesine yönelik yapılan analiz sonuçları Tablo 9'da görülebilir.

Tablo 9.

Yaratıcılığın Eğitim Alınan Sınıf Düzeyi Açısından İncelenmesine Yönelik Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	F	p	Anlamlı fark
Yaratıcılık	<i>Gruplararası</i>	2295,937	3	.866	.459	-
	<i>Gruplarıçi</i>	247308,806	280			
	<i>Toplam</i>	249604,743	283			

$p < .05^*$, $p < .01^{**}$

Tablo 9 incelendiğinde katılımcıların sınıf düzeylerinin yaratıcılık düzeyleri açısından birbirlerinden istatistiksel anlamlı şekilde farklılaşmadığı belirlenmiştir. ($p > .05$) Bu duruma göre, birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinin yaratıcılık açısından birbirlerine benzediği sonucuna varılmıştır.

Araştırmanın verilerinin değerlendirildiği ölçeklerin birbiriyle ilişkisini anlamak için yapılan korelasyon analizine ait sonuçlar Tablo 10'da yer almaktadır.

Tablo 10.

Bilişsel Esneklik, Sosyal Uyum ve Yaratıcılık Ölçekleri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesine Yönelik Korelasyon Analizi Sonuçları

	N	1	2	3
1. Sosyal Uyum	285	.445**		
2. Bilişsel Esneklik	285	---		
3. Yaratıcılık	285	.193**	.201**	---

$p < .05^*$, $p < .01^{**}$

Tablo 10'a bakıldığında bilişsel esneklik ile sosyal uyum arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki ($p < .01$, $r = .445$); bilişsel esneklik ile yaratıcılık arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki ($p < .01$, $r = .193$); sosyal uyum ile yaratıcılık arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki ($p < .01$, $r = .201$) olduğu görülmüştür.

Tablo 11.

Katılımcı Grubun Sosyal UyumununYordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

	B	SHBB	β	T	p
Sabit	1.784	1.886		.419	0.345
Bilişsel Esneklik	.168	022	.419	7.756	.000
Yaratıcılık	.019	.008	.120	2.228	.027***

$f=37.294$, $p<.05^*$, $p<.01^{**}$

Bir araştırmada regresyon analizinin kullanılmasının nedeni belirlenen bağımlı değişkenin, değişme oranına diğer değişkenlerin nasıl bir katkı yaptığını belirlemektir. Bu durumda değişkenler arası etkisel ilişkinin niteliği saptanabilmektedir. Tablo 11’de görüldüğü gibi; bilişsel esneklik ve yaratıcılık değişkenleri, sosyal uyum düzeyleri ile anlamlı bir ilişki vermektedir ($r=0,458$, $r^2=0,210$, $p< 0.05$). Standardize edilmiş regresyon katsayılarına (β) göre, yordayıcı değişkenlerin sosyal uyumu yordama önem sırası; bilişsel esneklik ve yaratıcılık şeklinde sıralanmaktadır. Bilişsel esneklik değişkeninin sosyal uyumu %41 oranında yordadığı bu modele yaratıcılığın katıldığında ise bu iki değişkenin yordama düzeyinin %12’ye düştüğü gözlemlenmektedir. Bu durum göstermektedir ki bilişsel esneklik, sosyal uyuma pozitif katkı sunarken, yaratıcılık bilişsel esneklik ve sosyal uyuma negatif etki etmektedir.

5.BÖLÜM

TARTIŞMA

Bu çalışmanın temel amacı, beliren yetişkin bireylerde sosyal uyum, bilişsel esneklik ve yaratıcılık arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Araştırmanın bu bölümünde temel ve alt amaçlar kapsamında incelenen bulgulara ilişkin ilgili literatür bağlamında yapılan tartışma ve yorumlara yer verilmiştir. Bu doğrultuda tartışma kısmı bulgular kısmında yer alan başlıklar çerçevesinde kategorize edilmiştir.

Katılımcıların Cinsiyet Grupları Açısından Sosyal uyum, Bilişsel Esneklik ve YaratıcılıkDüzeylerine Yönelik Elde Edilen Bulguların Tartışılması

Elde edilen sonuçlara göre katılımcıların cinsiyet gruplarının sosyal uyum düzeyleri açısından birbirlerinden istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaştığı belirlenmiştir. Kadınların sosyal uyum puanının erkek öğrencilerin puanlarından daha yüksek bulunmuştur. Aktaş tarafından (1997) yapılan üniversite öğrencileriyle yapılan boylamsal bir araştırmanın sonuçlarına göre cinsiyete göre sosyal uyum açısından istatistiksel anlamlı şekilde farklılaşmıştır. Kızların sosyal uyum düzeyi erkeklerden daha yüksek bulunmuştur. Özkurt (2018) tarafından yapılan bir araştırmaya göre kız ve erkek üniversite öğrencilerinin sosyal uyum açısından birbirlerinden farklılaştığı tespit edilmiştir. Çelik (2018) tarafından yapılan bir diğer araştırmaya göre üniversite öğrencilerinin sosyal uyumun cinsiyete göre farklılaştığı ve kızların sosyal uyum düzeylerinin erkeklerden yüksek olduğu bulunmuştur.Kızların empati düzeylerinin ve duygularını daha rahat ifade edebilme becerilerinin erkeklerden daha güçlü olması, sosyal uyum

düzeylerinin erkeklerden daha yüksek olmasının nedeni olabilir. Aynı zamanda kızlar daha fazla derin ilişki kuruyor olabilir bu nedenle sosyal uyumları daha yüksek olabilir.

Katılımcıları cinsiyete göre bilişsel esneklik düzeyleri farklılaşmamaktadır. Bu sonuç, erkek ve kadın katılımcıların bilişsel esneklik açısından benzer özellikler ve düzeye sahip olduğunu göstermektedir. Öğretmenlerle yapılan bir çalışmada cinsiyete göre bilişsel esneklik düzeyinin birbirinden farklılaşmadığı bulunmuştur (Dağçeçen Başsu, 2016).Alper ve Deryakulu (2008), Diril (2011) ve Koşar'da (2018) benzer sonuçlara ulaşmıştır. Bu sonucun nedeni, bireyin çocukluktan itibaren oluşturduğu düşünceler, inançlar ve şemaların cinsiyet farkına bakılmadan ebeveyn tutumlarından, kişiler arası ilişkilerden, yaşananlardan etkilenmesi olabilir. Ancak literatürde tersi araştırma bulguları bulunmakta ve cinsiyete göre bilişsel esnekliğin farklılaştığı ifade edilmektedir (Kılıç ve Demir, 2012; Sapmaz ve Doğan, 2013; Çelikkaleli, 2014)Bu araştırmaların ulaştığı sonucun kaynağının ataeril toplum düzen, cinsiyetler arası fizyolojik farklılıklar gibi birçok duruma atfedilebilmiştir. Literatürde ortaya çıkan bu farklı sonuçların kaynağını belirlemeye yönelik yapılacak,daha ileri çalışmaların gerekli olduğu düşünülmektedir.

Katılımcıların cinsiyete göre yaratıcılık düzeylerinin istatistiksel olarak anlamlı şekilde farklılaşmadığı belirlenmiştir. Yıldırım (2006) tarafından gerçekleştirilen araştırmaya göre kız ve erkek çocuklar arasında yaratıcılık açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farka buunamamıştır. Yaratıcılık düzeyinin cinsiyete göre farklılaşmamasının nedeni, çalışmanın benzer eğitim düzeyine sahip kişiler arasında yapılmış olması ile ilgili olabilir. Farklı eğitim düzeyindeki bireylerle çalışmanın tekrarlanması uygun olabilir.

Sınıf Düzeyleri Açısından, Araştırmanın Bilişsel Esneklik, Sosyal Uyum ve Yaratıcılık Durumlarına Yönelik Bulguların Tartışılması

Sınıf düzeyleri açısından katılımcıların sosyal uyumlarının birbirlerinden istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaştığı belirlenmiştir. Birinci sınıfa devam eden öğrencilerin dördüncü sınıfa devam edenlere göre daha düşük sosyal uyuma sahip olduğu belirlenmiştir. Bülbül ve Acar-Güvendir (2014) tarafından gerçekleştirilen araştırma, üniversite birinci sınıf öğrencilerinin

yükseköğretim yaşamına uyum düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi amaçlamıştır. Üniversitenin ilk yılında, yükseköğretime amaçlı bağlılıkları düşük olarak gelen, üniversite öncesi iyi bir eğitim almadığını düşünen, üniversiteye girişi yaş olarak erteleyen, üniversite öğrenimine devam etmekten memnun olmayan, ailesinin yanında kalmayan, ailede tek çocuk olan, Anadolu lisesi mezunu olan ve erkek öğrencilerin yükseköğretim yaşamına uyum düzeylerinin düşük olduğunu ortaya koymuştur. Bu araştırma göstermektedir ki, sosyal uyum birçok çevresel uyarıcı tarafından etkilenmekte ve etkilenmektedir. Farklı kültürel çevrede yaşayan kişilerin çalışma grubu olarak seçildiği Ermeğan ve Demirali (2011) tarafından Yunanistan'da yaşayan Türk öğrencilerin kültüre uyum becerileri saptamayı amaçlayan bu araştırmaya göre, içe dönük bir kültürel yapıda yaşayan öğrencilerin sosyal uyum konusunda daha fazla sorunla karşılaştığı saptanmıştır. Ayrıca, arkadaşlık uyumu yüksek olan Türk azınlık öğrencilerinin sınıfa uyumlarının daha kolay olduğunda tespit edilmiştir. Beliren yetişkinlik döneminde olan üniversite öğrencilerinin katılımcı grup olarak seçildiği ve boylamsal olarak gerçekleştirilen bir çalışmaya göre, dördüncü sınıftaki öğrencilerin sosyal uyum düzeylerinin birinci sınıftaki uyum düzeylerinden anlamlı derecede daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Aktaş, 1997). Bu çalışmadaki katılımcıların bir kısmının Türkiye'den Kıbrıs'a okumaya gelen öğrenciler olması nedeniyle yeni bir ülke, yeni bir şehire uyum, sosyal uyumu etkilemiş olabilir. Uyum bir süreçtir ve uyum sağlamak ya da sağlamamak bu sürecin sonunda gerçekleşir.

Katılımcıların sınıf düzeyleri açısından bilişsel esnekliğin istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Sapmaz ve Doğan (2013), Çelikkaleli (2014) Kılıç ve Demir (2012) ve Kaya (2018) tarafından yapılan araştırmalar eğitim gruplarının bilişsel esneklik açısından anlamlı şekilde farklılaştığını göstermektedir. Üstün yetenek ve zekadaki ergenlerle normal yetenek ve zekadaki ergenlerle bir araştırma yürüten Koşar (2018) üstün zekâ ve yeteneğe sahip ergenlerin bilişsel esneklik seviyesinin sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermediğini saptamıştır. Literatürde farklı bulgular elde edildiği görülmüştür. Bu çalışmada örneklemin tümü üniversite düzeyindeki katılımcılardan oluşmaktadır. Dolayısıyla bu örneklem grubundaki bireylerin belirli bir bilişsel esneklik düzeyinde oldukları

düşünülmektedir. Bu nedenle sınıf düzeyine göre bilişsel esneklik düzeyleri değişmemiş olabilir.

Katılımcıların sınıf düzeylerinin yaratıcılık düzeyleri açısından birbirlerinden istatistiksel anlamlı şekilde farklılaşmadığı belirlenmiştir. Bu duruma göre, birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinin yaratıcılık açısından birbirlerine benzediği sonucuna varılmıştır. Yıldırım (2006) tarafından gerçekleştirilen araştırmaya göre sınıf ve yaş demografik değişkenlerinin yaratıcılık açısından anlamlı bir fark yaratmadığı bulgulanmıştır. Yaratıcılığın yaşa göre gösterdiği değişimin anlaşılmasında boylamsal çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bireylerin çocukluktan yetişkinliğe doğru gösterdiği gelişimin anlaşılması daha anlaşılır sonuçlar sunacaktır. Ayrıca üniversite birinci sınıftan dördüncü sınıfa kadar geçen süredense yaratıcılığın ilk çocukluk yıllarında daha hızlı geliştiği bilinmektedir (Harmanlı, 2002: 226).

Katılımcıların Sosyal Uyum, Bilişsel Esneklik ve Yaratıcılık puanlarının Korelasyonel Analizi Sonuçları ve Katılımcıların Sosyal Uyumlarına Etki Eden Faktörlerin Yordanmasına Yönelik Bulguların Tartışılması

Katılımcıların sosyal uyum, bilişsel esneklik ve yaratıcılık seviyeleri arasında istatistiksel olarak pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Bilişsel esneklik ve sosyal uyum anlamlı pozitif ilişki bulgulanmıştır. Bilişsel esneklik ve yaratıcılık arttıkça sosyal uyumun da arttığını söylemek mümkündür. Yordayıcı değişkenlerin sosyal uyumu yordama önem sırası; bilişsel esneklik ve yaratıcılık şeklinde sıralanmaktadır. Ayrıca bilişsel esneklik ve yaratıcılık, sosyal uyuma ait varyansın %21'ini açıklamaktadır. Bu sonuca göre bilişsel esneklik ve yaratıcılık sosyal uyum sağlama becerisini yordamaktadır ve bu özelliklere sahip kişiler sosyal olarak daha kolay uyum sağlamaktadır denilebilir. Bilişsel esnekliği yüksek kişiler belkide yaratıcı fikirler kullanarak sosyal problemlerle daha kolay baş edebilmektedir. Yeni ortamlara girdiklerinde sosyal ip uçlarını daha doğru değerlendirip kolayca uyum sağlamakta olabilirler.

6.BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç

Katılımcıların cinsiyetine ve sınıf düzeyine göre bilişsel esneklik yaratıcılık düzeyleri farklılaşmamaktadır. Erkek ve kadın katılımcıların bilişsel esneklik ve yaratıcılık açısından benzer özellikler gösterdiği saptanmıştır. Kadın katılımcıların ve dördüncü sınıf öğrencilerinin sosyal uyum düzeyi diğer katılımcılara göre daha yüksektir. Bilişsel esneklik ve yaratıcılık, sosyal uyumu yordamaktadır. Bilişsel esneklik ve yaratıcılık düzeyi arttıkça sosyal uyumda artmaktadır.

6.2. Öneriler

Bu araştırmada KKTC’de eğitim gören katılımcıların olduğu bir örnekleme çalışılmıştır. Ancak bu örneklemin ne kadarının Türkiye’den gelen öğrencilerden, ne kadarının KKTC’de yaşayan öğrencilerden olduğu bilinmemektedir. Sosyal uyumu doğup büyüdüğü ülke ve şehirden başka bir ülke veya başka bir şehirde eğitim görmenin de etkileyebileceği düşünülmüştür. Bu nedenle bu sınırlılığın kontrol edilebileceği başka çalışmaların düzenlenmesi önerilmektedir.

Öğrencilerin eğitim gördükleri bölümlere göre bilişsel esneklik ve yaratıcılık düzeylerindeki farklılaşmanın incelenmemesi çalışmanın bir sınırlılığı olarak düşünülmektedir. Bu değişkeninde incelendiği araştırmaların planlanması yararlı olabilir.

Yaratıcılık ve bilişsel esneklik çevresel ve bireysel pek çok faktörden etkilenmekte ve ilk çocukluk yıllarında hızlı bir gelişme göstermektedir. Bu nedenle bu kavramlarla sosyal uyum arasındaki ilişkiyi inceleyen boylamsal çalışmaların yapılmasının literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu araştırmayla ortaya çıkan önemli bir sonuç bilişsel esneklik ve yaratıcılığın

sosyal uyuma olan katkısıdır. Bu nedenle elde edilen bu sonuç hem eğitim ortamlarında hem de klinik çalımalarda bu değişkenlerin önemine işaret etmektedir. Eğitimin her seviyesinde eğitim programlarına ve çocuklarla/ergenlerle yapılan terapilerde bilişsel esnekliği ve yaratıcılığı geliştirmeye yönelik uygulamaların olması yararlı olacaktır.

KAYNAKÇA

- Adi-Japha, E., Berberich-Artzi, J., & Libnawi, A. (2010). Cognitive flexibility in drawings of bilingual children. *Child development, 81*(5), 1356-1366.
- Aktamış, H., & Ergin, Ö. (2006). Fen eğitimi ve yaratıcılık. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, (20)*.
- Alper, A., & Deryakulu, D. (2010). Web ortamı probleme dayalı öğrenmede bilişsel esneklik düzeyinin öğrenci başarısı ve tutumları üzerindeki etkisi. *Eğitim ve Bilim, 33*(148), 49-63.
- Altınkol, F., (2017) Bilişsel esneklik eğitim programının lise öğrencilerinin bilişsel esneklik ile algılanan stres düzeylerine ve stresle başa çıkma tarzlarına etkisi. *Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.*
- Altunkol, F. (2011). Üniversite öğrencilerinin bilişsel esneklikleri ile algılanan stres düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.*
- Amabile, T. M. (1998). *How to kill creativity* (Vol. 87). Boston, MA: Harvard Business School Publishing.
- Amabile, T. M. (2018). *Creativity in context: Update to the social psychology of creativity*. Routledge.
- Amabile, T. M., Conti, R., Coon, H., Lazenby, J., & Herron, M. (1996). Assessing the work environment for creativity. *Academy of management journal, 39*(5), 1154-1184.
- American College Students. *Journal of counseling psychology, 52*(3), 412.
- Arieti, S. (1976). *Creativity: The magic synthesis*.
- Arnett, J. J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American psychologist, 55*(5), 469.

- Arnett, J. J. (2005). The developmental context of substance use in emerging adulthood. *Journal of drug issues*, 35(2), 235-254.
- Arnett, J. J. (2010). Emerging adulthood (s). *Bridging cultural and developmental approaches to psychology: New syntheses in theory, research, and policy*, 255-275.
- Arnett, J. J. (2014). Presidential address: The emergence of emerging adulthood: A personal history. *Emerging Adulthood*, 2(3), 155-162.
- Arnett, J. J. (2014). *Emerging adulthood: The winding road from the late teens through the twenties*. Oxford University Press, USA.
- Arnett, J. J., & Tanner, J. L. (2006). *Emerging adults in America: Coming of age in the 21st century* (p. 3). Washington, DC: American Psychological Association.
- Ashby, F. G., & Isen, A. M. (1999). A neuropsychological theory of positive affect and its influence on cognition. *Psychological review*, 106(3), 529.
- Asıcı, E., & İkiz, F. (2015). Mutluluğa giden bir yol: Bilişsel esneklik. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(35), 191-211.
- Aslan, A. E. (2016). Kavram boyutunda yaratıcılık. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik*
- Aspinwall, L. G., & Staudinger, U. M. (2003). *A psychology of human strengths: Fundamental questions and future directions for a positive psychology*. American Psychological Association.
- Atak, H. (2011). Yetişkinliğe aşamalı geçiş: Beliren yetişkinlik tek bir ana yol mu? *İlköğretim Online*, 10(1).
- Atak, H., & Çok, F. (2010). İnsan Yaşamında Yeni Bir Dönem: Beliren Yetişkinlik.
- Aydın, M. G., (2018) Beliren yetişkinlik döneminde algılanan ebeveynlik tutumları ile kimlik statüleri arasındaki ilişkinin incelenmesi (*Yayınlanmamış yüksek lisans tezi*), *Ufuk*
- Aynal, Ş. Ö. (2017). Çocukta oyun gelişimi ve yaratıcılık. *Pegem Atf İndeksi*, 340-380.

- Ayyıldız, F., (2017) Beliren yetişkinlik dönemi ve yetişkinlik döneminin romantik ilişki yaşantıları, inançları ile cinsel tutum ve yaşantıları açısından karşılaştırılması (*Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi*), Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Badger, S., & Nelson, J., & McNamara Barry, C. (2006). Perceptions of the transition to adulthood among Chinese and American emerging adults. *International Journal of Behavioral Development*, 13(30), 84–93.
- Bağcı, H. (2003). Eğitim fakülteleri müzik eğitimi öğrencilerinin girişte aldıkları özel yetenek sınavı sonuçlarının ve bölüm programlarının öğrencilerin yaratıcılık düzeyine etkisi.
- Baysal, Z. N., Kaya, N. B., & Üçüncü, G. (2013). İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinde bilimsel yaratıcılık düzeyinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi.
- Bilgin, M. (2017). Ergenlerin Beş Faktör Kişilik Özelliği İle Bilişsel Esneklik İlişkisi. *Electronic Journal of Social Sciences*, 16(62).
- Brewer, M. B., & Gardner, W. (1996). Who is this "We"? Levels of collective identity and self representations. *Journal of personality and social psychology*, 71(1), 83.
- Bülbül, T. & Acar-Güvendir, M. (2014). Üniversite birinci sınıf öğrencilerinin yükseköğretim yaşamına uyum düzeylerinin incelenmesi. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4 (1), 397-418.
- Canas, J.J., Quesada, J.F., Antoli, A., Fajardo, I. (2003). Cognitive Flexibility and Öner, B. (2002). Sosyal temsiller. *Kriz Dergisi*, 10(1), 29-35.
- Cheah, C. S., & Nelson, L. J. (2004). The role of acculturation in the emerging adulthood of aboriginal college students. *International Journal of Behavioral Development*, 28(6), 495-507.
- Coulson, R. L., Jacobson, M. J., Feltovich, P. J., & Spiro, R. J. (2012). Cognitive flexibility, constructivism, and hypertext: Random access instruction for advanced

knowledge acquisition in ill-structured domains. In *Constructivism in education* (pp. 103-126). Routledge.

Crompton, R., & Harris, F. (1998). A reply to Hakim. *The British Journal of Sociology*, 49(1), 144-149.

Çelikkaleli, Ö. (2014). Ergenlerde bilişsel esneklik ile akademik, sosyal ve duygusal yetkinlik inançları arasındaki ilişki. *Eğitim ve Bilim*, 39(176).

Çetin, F., Yeloğlu, H. O., & Basım, H. N. (2015). Psikolojik dayanıklılığın açıklanmasında beş faktör kişilik özelliklerinin rolü: Bir kanonik ilişki analizi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 30(75), 81-92.

Çimen, S. (2000). Ankara'da üniversite anaokullarına devam eden beş altı yaş çocuklarının psikososyal gelişimlerinin incelenmesi. *Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi.*

Çuhadaroğlu, A. (2013). Bilişsel esnekliğin yordayıcıları. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 2(1), 86-101.

Çürükvelioğlu, E., (2012) *Beliren yetişkinlik döneminde romantik ilişki doyumu: Benlik belirginliği ve kişisel eylemliliğin rolü (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.*

Deak, G. O. (2003). The development of cognitive flexibility and language abilities. *Advances in child development and behavior*, 31, 273-328.

Delahunty, A., Morice, R., & Frost, B. (1993). Specific cognitive flexibility rehabilitation in schizophrenia. *Psychological Medicine*, 23(1), 221-227.

Demirali, Y, E, ve Ermeğan, B (2011) Çok kültürlülük ve sosyal uyum *2 nd International Conference on New Trends in Education and Their Implications*, 2 (3), 17-41.

Dennis, J. P., & Vander Wal, J. S. (2010). The cognitive flexibility inventory: Instrument development and estimates of reliability and validity. *Cognitive therapy and research*, 34(3), 241-253.

- Dikici, A. (2006). Sanat eğitimi ve öğrencilerin yaratıcılık düzeyleri. *Eğitim ve Bilim*, 31(139).
- Diril, A. (2011). Lise öğrencilerinin bilişsel esneklik düzeylerinin sosyo-demografik değişkenler ve öfke düzeyi ile öfke ifade tarzları arasındaki ilişki açısından incelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Doğan, A., & Cebioğlu, S. (2011). Beliren yetişkinlik: Ergenlikten yetişkinliğe uzanan bir dönem. *Türk Psikoloji Yazıları*, 14(28), 11-21.
- Doğan, N. (2016). Yaratıcı düşünme ve yaratıcılık. *Pegem Atıf İndeksi*, 2016(5), 167-198.
- Dooris, M. (2009). Holistic and sustainable health improvement: the contribution of the settings-based approach to health promotion. *Perspectives in public health*, 129(1), 29-36.
- Durmaz, H., (2016) Beliren yetişkinlikte aşk stillerinin kişilik, bağlanma ve bazı demografik özellikler açısından incelenmesi (*Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi*), Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sivas.
- Elster, A. B., & Kuznets, N. J. (1994). Guidelines for adolescent preventive services. *Baltimore, MD: American Medical Association*.
- Erbahar, A., (2014) Türkiye'deki beliren yetişkinlik dönemindeki kadınların ebeveynlerinin uygulamalarına dair algısı ile öznel iyi-oluşları arasındaki ilişki (*Yayınlanmamış yüksek lisans tezi*), İstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Erçelik, M, A, (2016) Beliren yetişkinlik döneminde temel psikolojik ihtiyaçların karşılanmasının ve kimlik statülerinin iki sosyal çevrede incelenmesi (*Yayınlanmamış yüksek lisans tezi*), Özyeğin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Erdoğan, S. Şanlı H ve Şimşek Bekir, H(2005) Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi öğrencilerinin üniversite yaşamına uyum durumları. *Kastamonu Eğitim Dergisi* 13(2) 479-496

- Erdoğdu, M. Y. (2006). Yaratıcılık ile öğretmen davranışları ve akademik başarı arasındaki ilişkiler. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(17), 95-106.
- Ergin, E., (2015) Beliren yetişkinlik döneminde kimlik statüleri ve başa çıkma stratejileri ilişkisinin incelenmesi (*Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi*), *Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Ankara*.
- Erikson, E. (1995). *Dialogue with Erik Erikson*. Jason Aronson, Incorporated.
- Eroğlu, E. (2015). Geçmişten günümüze sosyal normlar. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (50), 299-308.
- Esin, Ö., & Deniz, M. E. (2014). Üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlamlık düzeylerinin duygusal zeka açısından incelenmesi. *İlköğretim Online*, 13(4).
- Eslinger, P. J. (1998). Neurological and neuropsychological bases of empathy. *European neurology*, 39(4), 193-199.
- Eslinger, P. J., & Grattan, L. M. (1993). Frontal lobe and frontal-striatal substrates for different forms of human cognitive flexibility. *Neuropsychologia*, 31(1), 17-28.
- Freud, S., & Bonaparte, P. M. (1954). The origins of psychoanalysis (Vol. 216). London: Imago.
- Gabora, L., & Kaufman, S. B. (2010). Evolutionary approaches to creativity. *The Cambridge handbook of creativity*, 279-300.
- Gander, M. J., Gardiner, H. W., Onur, B., & Dönmez, A. (1993). *Cocuk ve ergen gelişimi*. Imge kitabevi.
- Gander, M.J. ve H.W. Gardiner (2001). *Çocuk ve ergen gelişimi*. Imge Kitabevi, Ankara
- George, D. and Mallery, M. (2010). *SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference*, Boston: Pearson.
- Geurts, H. M., Corbett, B., & Solomon, M. (2009). The paradox of cognitive flexibility in autism. *Trends in cognitive sciences*, 13(2), 74-82.

- Goertzel, B. (2007). *From complexity to creativity: explorations in evolutionary, autopoietic, and cognitive dynamics* (Vol. 11). Springer Science & Business Media.
- Güçlü, M., & Yentür, J. (2008). Milli takım düzeyindeki elit bayan sporcuların kişisel ve sosyal uyum düzeyleri ile bedenlerini algılama düzeylerinin karşılaştırılması. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 6(4), 183-192.
- Gülüm, I. V., & Dağ, İ. (2012). Tekrarlayıcı Düşünme Ölçeği ve Bilişsel Esneklik Envanterinin Türkçeye uyarlanması, geçerliliği ve güvenilirliği. *Anatolian Journal of Psychiatry/Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 13(3).
- Gündüz, H. B., Doğan, A., & ABD, D. (2009). Okul yöneticilerinin liderlik stilleri ve yaratıcılık düzeyleri. In *First International Congress of Educational Research. Çanakkale*.
- Günindi, Y. (2010). Anasınıfına devam eden altı yaş çocuklarına uygulanan sosyal uyum beceri eğitimi programının çocukların sosyal uyum becerilerinin gelişimine etkisi. Unpublished doctoral dissertation, Gazi University, Ankara.
- Harmanlı, Z. (2002) “Yaratıcılık”, Dokuz Eylül Üniversitesi Anaokulu/Anasınıfı Öğretmeni El Kitabı. İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
- Işıklar, A., Bilgin, M., & Bilgin, M. (2015). İlkokul Öğrencilerinin Okula Sosyal Uyum Düzeylerinin İncelenmesi. *Bitlis Eren Üniversitesi SBE Dergisi*, 4(2), 29-44.
- İnce, G., (2018) *KKTC'de yaşayan beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerde kişilerarası ilişki tarzlarının psikosomatik bozukluklarla ilişkisinin incelenmesi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi)*, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Karasar, N. (2006). Bilimsel araştırma yöntemi (16. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karaşar, B., & Öğülmüş, S. (2016). Sosyal onay ihtiyacı ölçeği: geçerlik ve güvenilirlik analizi. *Ege Eğitim Dergisi*, 17(1), 84-104.
- Karataş, Z., & Çelikkaleli, Ö. (2018). Beliren Yetişkinlikte İntihar Olasılığı: Stresle Başetme, Öfke ve Cinsiyet Açısından Bir İnceleme. *Mersin University Journal of the Faculty of Education*, 14(1)

- Karatatar, H., (2018) *Beliren yetişkinlikte algılanan ebeveynlik stili ve ilişki doyumu arasındaki ilişkide kişilik özelliklerinin aracı rolü (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.*
- Kaufman, J. C., & Baer, J. (Eds.). (2005). *Creativity across domains: Faces of the muse.* Psychology Press.
- Kaufman, J. C., & Sternberg, R. J. (Eds.). (2010). *The Cambridge handbook of creativity.* Cambridge University Press.
- Kılıç, F., & Demir, Ö. (2012). Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin bilişsel koçluk ve bilişsel esnekliğe dayalı öğretim ortamlarının oluşturulmasına ilişkin görüşleri. *İlköğretim Online, 11(3).*
- Kim, B. S., & Omizo, M. M. (2005). Asian and European American Cultural Values, Collective Self-Esteem, Acculturative Stress, Cognitive Flexibility, and General Self-Efficacy Among Asian American College Students. *Journal of counseling psychology, 52(3), 412*
- Kim, B. S., & Omizo, M. M. (2005). Asian and European American Cultural Values, Collective Self-Esteem, Acculturative Stress.
- Koçak, R., & İçmenoğlu, E. (2016). Üstün yetenekli öğrencilerin duygusal zekâ ve yaratıcılık düzeylerinin yaşam doyumlarını yordayıcı rolü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 4(37).*
- Kurşuncu, M, A, (2016) *Beliren yetişkinlikte risk alma davranışları: kişisel otorite, kuşaklarası yakınlık ve aile üçgenleşmesinin rolü (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Ortadoğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.*
- Macek, P., Bejcek, J., & Vanícková, J. (2007). Contemporary Czech emerging adults: generation growing up in the period of social changes. *Journal of Adolescent Research, 21(22), 444-474.*
- Mahmut, A. (2010). Personeli güçlendirme algılaması, örgüt iklimi algılaması ve yaratıcı kişilik özelliklerinin örgüt düzeyinde yaratıcı çıktılar üzerindeki doğrudan ve dolaylı etkileri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1(29), 211-238.*

- Malkoç, A., & Yalçın, İ. (2015). Üniversite öğrencilerinde psikolojik dayanıklılık, sosyal destek, başa çıkma ve iyi-oluş arasındaki ilişkiler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(43).
- Martin, M. M., & Anderson, C. M. (1998). The cognitive flexibility scale: Three validity studies. *Communication Reports*, 11(1), 1-9.
- Martin, M. M., & Rubin, R. B. (1995). A new measure of cognitive flexibility. *Psychological reports*, 76(2), 623-626.
- Metiner, S., (2017) Beliren yetişkinlik ve yetişkinlik döneminde kıskançlık düzeyi ile bağlanma davranışı, benlik saygısı, duygusal zekâ arasındaki ilişkinin incelenmesi (*Yayınlanmamış yüksek lisans tezi*), *Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul*.
- Miller, P. H. (2002). *Theories of developmental psychology*. Macmillan.
- Moore, A., & Malinowski, P. (2009). Meditation, mindfulness and cognitive flexibility. *Consciousness and cognition*, 18(1), 176-186.
- Murray, N., Sujan, H., Hirt, E. R., & Sujan, M. (1990). The influence of mood on categorization: A cognitive flexibility interpretation. *Journal of Personality and Social Psychology*, 59(3), 411.
- Nelson, K. (2009). *Young minds in social worlds: Experience, meaning, and memory*. Boston: Harvard University Press.
- Onur, B. (1995). Gelişim psikolojisi. *İmge Kitabevi, Ankara, 152*.
- Öneker, T., (2017) OKB tanısı almamış beliren yetişkinlikte obsesif-kompulsif belirtilerin ve belirti şiddetlerin cinsiyet açısından dağılımının incelenmesi (*Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi*), *Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin*.
- Ören, M., (2017) Duygu düzenleme becerilerinin ergenlik ve beliren yetişkinlikte görülen saldırgan davranışlardaki rolü (*Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi*), *Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir*.

- Öz, S. (2012). Ergenlerin cinsiyet, sosyo-ekonomik ve öğrenim kademesi düzeylerine göre bilişsel esneklik, uyum ve kaygı puanları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.*
- Özbay, Y. (2003). *Gelişim ve öğrenme psikolojisi*. Akademi Kitabevi, Trabzon
- Özcan, B., (2017) Beliren yetişkinlikte öznel iyi oluşun yordayıcıları olarak benlik kurgusu benlik saygısı ve sosyal destek (*Yayınlanmamış Doktora tezi*), *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.*
- Parmaksız, R., (2008) Beliren yetişkinlikte kültürel etkinliklere katılım (*Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi*), *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Ankara.*
- Piaget, J. (1964). Part I: Cognitive development in children: Piaget development and learning. *Journal of research in science teaching*, 2(3), 176-186.
- Piirto, J. (2004). *Understanding creativity* (Vol. 46). Scottsdale, AZ: Great Potential Press.
- Plucker, J. A., Beghetto, R. A. and Dow, G. T. (2004). Why isn't creativity more important to educational psychologists? potentials, pitfalls, and future directions in creativity research. *Educational Psychologist*, 39(2), 83-96.
- Polatoğlu, E., (2018) Özel gereksinimli bireylerle çalışan öğretmenlerin bilişsel esneklik düzeyleri ile yaratıcılık ve empati düzeyleri arasındaki ilişki. *Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.*
- Pollastri, A. R., Raftery-Helmer, J. N., Cardemil, E. V., & Addis, M. E. (2018). Social context, emotional expressivity, and social adjustment in adolescent males. *Psychology of Men & Masculinity*, 19(1), 69.
- Reifman, A., Arnett, J. J., & Colwell, M. J. (2007). Emerging adulthood: Theory, assessment and application. *Journal of Youth Development*, 2(1), 37-48.
- Rouquette, M. L., & Gürbüz, I. (1992). *Yaratıcılık*. İletişim Yayıncılık.
- Russ, S. W., (2014). *Pretend play in childhood: Foundation of adult creativity* (pp. 45-62).

Washington, DC: American Psychological Association.

Sak, U. (2014). Yaratıcılık gelişimi ve geliştirilmesi. *Turkish Journal of Giftedness & Education*, 4, 2.

Salmeron, J., Wood, K., & Baldick, R. (2004). Analysis of electric grid security under terrorist threat. *IEEE Transactions on power systems*, 19(2), 905-912.

San, İ. (1979). Yaratıcılık iki düşünme biçimi ve çocuğun yaratıcılık eğitimi. *Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 12(1-4), 117-190.

Sanders, J., Johnson, K. A., Garavan, H., Gill, M., & Gallagher, L. (2008). A review of neuropsychological and neuroimaging research in autistic spectrum disorders: Attention, inhibition and cognitive flexibility. *Research in autism spectrum disorders*, 2(1), 1-16.

Sapmaz, F., & Doğan, T. (2013). Bilişsel esnekliğin değerlendirilmesi: Bilişsel Esneklik Envanteri Türkçe versiyonunun geçerlik ve güvenirlik çalışmaları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 46(1), 143-162.

Scott, W. A. (1962). Cognitive complexity and cognitive flexibility. *Sociometry*, 405-414.

Senemoğlu, N. (1996). Yaratıcılık ve öğretmen nitelikleri. *Yaratıcılık ve Eğitim Paneli*. Ankara: Kara Harp Okulu, 1, 2016.

Sonmaz, S. (2002). Problem çözme becerisi ile yaratıcılık ve zeka arasındaki ilişkinin incelenmesi.

Spiro, R. J. (1988). Cognitive flexibility theory: Advanced knowledge acquisition in ill-structured domains. *Center for the Study of Reading Technical Report; no. 441*.

Stacey, R. D. (1996). *Complexity and creativity in organizations*. Berrett-Koehler Publishers.

Staw, B. M. (1990). An evolutionary approach to creativity and innovation.

Sternberg, R. J. (Ed.). (1999). *Handbook of creativity*. Cambridge University Press.

- Sternberg, R. J., & Lubart, T. I. (1995). *Defying the crowd: Cultivating creativity in a culture of conformity*. Free Press.
- Şenel, A. (2018). *Kemirgenlerden sömürgenlere insanlık tarihi*. İmge Kitabevi, s57.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6. bs.).
- Tchanturia, K., Anderluh, M. B., Morris, R. G., Rabe-Hesketh, S., Collier, D. A., Sanchez, P., &
- Treasure, J. L. (2004). Cognitive flexibility in anorexia nervosa and bulimia nervosa. *Journal of the International Neuropsychological Society*, 10(4), 513-520.
- Tutkun, Ö. F. (2006). Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesindeki Türkiyeli Öğrencilerin Uyum Sorunları. *Kırgız-Türk Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15, 259-260.
- Uçar, S., (2018) Beliren yetişkinlikte romantik ilişki deneyimleri (*Yayınlanmamış yüksek lisans tezi*), *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul*.
- Uludağlı, N. P., & Sayıl, M. (2009). Orta ve ileri ergenlik döneminde risk alma davranışı: Ebeveyn ve akranların rolü. *Türk Psikoloji Yazıları*, 12(23), 14-24.
- Uyar, M., (2019) Beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerini yordamada bağlanma tarzları ve bilişsel duygu düzenlemenin rolünün incelenmesi (*Yayınlanmamış yüksek lisans tezi*), *Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul*.
- World Health Organization, WHO/UNICEF Joint Water Supply, & Sanitation Monitoring Programme. (2015). *Progress on sanitation and drinking water: 2015 update and MDG assessment*. World Health Organization.
- Yaşar, M. C., & Aral, N. (2011). Altı yaş çocuklarının yaratıcı düşünme becerilerine sosyo-ekonomik düzey ve anne baba öğrenim düzeyinin etkisinin incelenmesi. *Kuramsal Eğitimbilim*
- Yıldırım, B., (2018) Beliren yetişkinlikte romantik ilişki temalı ve eş odaklı obsesif kompulsif belirtilerin gelişimsel yordayıcıları: özerklik, bağlanma ve

mükemmeliyetçilik *(Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.*

Yüzbaşı, D, V., (2012) Türkiye'de beliren yetişkinlik: Yetişkinlik kriterlerinin ve yetişkinlik statülerinin incelenmesi *(Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi), Ege Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İzmir*

EKLER

EK-1 Bilgilendirme Formu

Bu çalışma, Yakın Doğu Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümünde Yrd. Doç. Dr. Füsün Gökaya tarafından, Bu araştırmanın amacı, beliren yetişkinlik dönemindeki üniversite öğrencilerinde bilişsel esneklik, sosyal uyum ve yaratıcılık ilişkisinin incelenmesidir. Bu çalışmada size bir demografik bilgi formu ve bir dizi ölçek sunduk. Demografik bilgi formu sizin yaş, cinsiyet gibi demografik özellikleriniz hakkındaki soruları içermektedir. Ölçekler ise; bilişsel esneklik, sosyal uyum ve yaratıcılık düzeylerini ölçmeye yöneliktir.

Araştırma da bireysel sonuçlar değil grup sonuçları değerlendirilecektir. Vereceğiniz bilgiler yalnızca bilimsel araştırma amacıyla kullanılacağından adınızı yazmanıza gerek yoktur. Verdiğiniz yanıtlar kesinlikle gizli kalacak, araştırma ekibi dışında kimse ile paylaşılmayacaktır. Bu çalışma süresince toplanan veriler, yalnızca akademik araştırma amacı ile kullanılacaktır ve yalnızca ulusal/uluslararası akademik toplantılarda ve/veya yayınlarda sunulacaktır.

Sizlere sorulan soruların doğru ya da yanlış cevapları yoktur. Soruları cevaplarken, hepsini okuyarak, boş bırakmadan cevaplandırmanız, samimi ve dürüst olmanız araştırma sonuçları için oldukça önemlidir ve araştırmanın güvenilir olmasına katkıda bulunacaktır.

Daha önce de belirtildiği gibi, ölçeklerde ve görüşmelerde verdiğiniz cevaplar kesinlikle gizli kalacaktır. Eğer çalışmayla ilgili herhangi bir şikayet, görüş veya sorunuz varsa bu çalışmanın araştırmacısı olan ile iletişime geçmekten lütfen çekinmeyiniz (email:arya_572@hotmail.com telefon:0544 886 37 22- 0539 106 48 49).

Eğer araştırmanın sonuçlarıyla ilgileniyorsanız **01.09.2019**tarihinden itibaren araştırmacıyla iletişime geçebilirsiniz.

Katıldığınız için tekrar teşekkür ederim.

Psk. Semra AKDAĞ

Yakın Doğu Üniversitesi

EK-2 Aydınlatılmış Onam Formu

Bu çalışma, Yakın Doğu Üniversitesi, Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programı öğrencisi Semra Akdağ tarafından gerçekleştirilen bir çalışmadır. Bu araştırmanın amacı, beliren yetişkinlik dönemindeki üniversite öğrencilerinde bilişsel esneklik, sosyal uyum ve yaratıcılık ilişkisinin incelenmesidir.

Anket tamamen bilimsel amaçlarla düzenlenmiştir. Anket formunda kimlik bilgileriniz yer almayacaktır. Size ait bilgiler kesinlikle gizli tutulacaktır. Çalışmadan elde edilen veriler yalnızca istatistik veri olarak kullanılacaktır. Yanıtlarınızı içten ve doğru olarak vermeniz bu anket sonuçlarının toplum için yararlı bir bilgi olarak kullanılmasını sağlayacaktır.

Telefon numaranız anketörün denetlemesi ve anketin uygulandığının belirlenmesi amacıyla istenmektedir.

Yardıminız için çok teşekkür ederim.

Ünvan:Psikolog

İsim-Soyad:Semra Akdağ

Yukardaki bilgileri ayrıntılı biçimde tümünü okudum ve anketin uygulanmasını onayladım.

EK 3- Sosyodemografik Bilgi Formu

1-) Cinsiyetiniz: () Kadın () Erkek

2-) Yaşınız:

4-) Çalışma Durumunuz:

() Çalışıyor () Çalışmıyor

5-) Eğitim Aldığınız Seviye

() Önlisans () Lisans () Yüksek Lisans () Doktora

6-) Anne Eğitim Durumu

() İlkokul ve altı () Ortaokul () Lise () Lisans ve üstü

7-) Baba Eğitim Durumu

() İlkokul ve altı () Ortaokul () Lise () Lisans ve üstü

8-) Ailenizin Gelir Düzeyi

() Düşük () Orta () Yüksek

9-) Kendinizi yaratıcı hissediyor musunuz?

() Evet () Hayır

10-) Geleceğe yönelik kaygı duyuyor musunuz?

() Evet () Hayır

EK 5- Sosyal Uyum Ölçeği

	E	H
1.Başkaları ile tartışmaya kalkışınca rahatsız olur musunuz ?		
2.Bir toplantıda veya gurupta ilk defa karşılaştığı insanlarla tanışmakta güçlük çeker misiniz ?		
3.Bazen hiç kimsenin sizi anlayamadığını düşündüğünüz olur mu?		
4.Arkadaşlarınız ile dışarıda evinizde geçirdiğiniz zamandan fazla zaman geçirir misiniz ?		
5.Aile içinde kararlar alınırken kararlara katılmak ister misiniz ?		
6.Diğer insanlarla kolayca tanışır ilişki kurar mısınız ?		
7.Diğer insanlardan uzak durma eğilimi gözlenir misiniz ?		
8.Yeni tanıştığınız birisine dostça davranır misiniz ?		
9.Size kötü davrananlardan ne olursa olsun öç almak ister misiniz ?		
10.Sahibi izin vermeden istediğiniz bir şeyi izinsiz olarak alır misiniz ?		
11.Çevrenizdeki adet ve geleneklere uymak ta zorluk çeker misiniz ?		
12.Kendinizi zor durumlardan kurtarmak için zararsız yalanlar söyler misiniz ?		
13.İstekleriniz yerine gelmediğinde, engellendiğinde sık sık sinirlenir misiniz ?		
14.Çok çabuk çevrenizdekilere küser misiniz ?		
15.Arkadaşlarınız ile sık sık kavga eder misiniz ?		
16. Daha çok kendinizden küçük kişiler ile mi arkadaşlık yapmayı tercih edersiniz ?		
17.Tanımadığınız kişilerle birlikte iken sıkılganlık gösterir misiniz ?		
18.İnsan ilişkilerinde utangaç misiniz ?		
19.Çok çabuk alınganlık gösterir misiniz ?		
20.Çabuk arkadaş edinebilir misiniz ?		
21.Yanlış bir şey yaptığınız zaman yanlışınızı düzeltmek için ikaz edildiğinizde yanlışınızı kabul eder misiniz ?		
22.İnsanlarla konuşurken heyecanlanır misiniz ?		
23.Arkadaşlarınız size istemediğiniz bir davranışta bulunduğu anda bunu onlara söylemekten çekinir misiniz ?		
24.İçinde bulunduğu toplulukla hemen kaynaşır misiniz ?		
25.Kendinden küçüklere veya hayvanlara eziyet eder misiniz ?		
26.Ateşle oynar mısınız ? Daha önce yangın çıkardınız mı ?		
27.Sık yalan söyler misiniz ?		
28.Çok inatçı davranır misiniz ?		
29.Dikkatiniz çabuk dağılır ve genellikle dikkatsiz misiniz ?		
30.Eleştirildiğinde incinir, gücenir misiniz ?		

Kullanıma açık ölçek izin almaya gerek yoktur.

EK 4- Bilişsel Esneklik Ölçeği

OLAYLARLA NASIL BAŞA ÇIKARSINIZ?	Hemen Hemen Hiçbir Zaman	Nadiren	Bazen	Sık Sık	Hemen Hemen Her Zaman
Herkes zaman zaman farklı durumlar ile karşılaşmaktadır. Bu ölçek genelde neler düşündüğünüzü belirlemeyi amaçlamaktadır.					
1. Olay ve durumları değerlendirmede iyiyimdir.	1	2	3	4	5
2. Zor durumlarla karşı karşıya kaldığımda karar vermekte güçlük çekerim.	1	2	3	4	5
3. Bir konuda karar vermeden önce birçok seçeneği göz önünde bulundururum.	1	2	3	4	5
4. Zor durumlarla karşılaştığım zaman, kontrolümü kaybediyor gibi hissederim.	1	2	3	4	5
5. Zor durumlara pek çok farklı açılardan bakmak hoşuma gider.	1	2	3	4	5
6. Bir davranışın nedenleri konusunda karara varmadan önce ek bilgiler ararım.	1	2	3	4	5
7. Zor durumlarla karşılaştığımda o kadar stresli olurum ki, sorunu nasıl çözeceğimi düşünemem.	1	2	3	4	5
8. Olayları karşımdaki kişilerin bakış açılarından da görmeye çalışırım.	1	2	3	4	5
9. Zor durumlarla baş edebilmek için önümde farklı birçok seçeneğin olması benim için sıkıntı vericidir.	1	2	3	4	5
10. Kendimi diğer insanların yerine koyarak onları anlamada iyiyimdir.	1	2	3	4	5
11. Zor durumlarla karşılaştığımda tam olarak ne yapacağımı bilemem.	1	2	3	4	5
12. Zor durumlara değişik açılardan bakmak önemlidir.	1	2	3	4	5
13. Bir zorlukla karşılaştığımda nasıl davranacağım ile ilgili olarak pek çok seçeneği göz önünde bulundururum.	1	2	3	4	5
14. Herhangi bir duruma çoğu kez farklı açılardan bakarım.	1	2	3	4	5
15. Yaşamda karşılaştığım güçlüklerle baş etmede yetenekliyim.	1	2	3	4	5
16. Davranışların nedenlerini anlamaya çalışırken bütün olası gerçekleri ve bilgileri göz önünde bulundururum.	1	2	3	4	5
17. Zor durumlarda bir şeyleri değiştirme konusunda kendimi güçsüz hissederim.	1	2	3	4	5
18. Zor bir durumla karşılaştığımda durur ve çözüm için çeşitli yollar düşünürüm.	1	2	3	4	5
19. Bir sorunla karşılaştığım zaman sorunu çözebilmek için birden fazla yol olduğunu düşünürüm.	1	2	3	4	5
20. Zor durumlarla ilgili harekete geçmeden önce pek çok seçeneği değerlendiririm.	1	2	3	4	5

20 maddeden oluşan Bilişsel Esneklik Ölçeği, “alternatifler” (1-3-5-6-8-10-12-13-14-16-18-19- 20) ve “kontrol” (2-4-7-9-11-15-17) olmak üzere 2 alt ölçekten oluşmaktadır. Ölçekte ters olarak kodlanmış 6 madde (2-4-7-9-11-17) kırmızı ile yazılmıştır. Ölçekten en fazla 100, en az 20 puan alınabilir.

EK 6- Ne Kadar Yaratıcısınız?

Lütfen aşağıdaki maddeleri size uygunluk derecesine göre her maddede şıkların yalnızca birini işaretleyerek ve boş madde bırakmadan yanıtlayınız. Samimi olmanız çalışmaya katkı sağlayacaktır.

A:Kesinlikle katılmıyorum B:Az katılıyorum C:Kararsızım
D:Çoguna katılıyorum E:Kesinlikle katılıyorum

1. Cevabını alamayacağımı umduğum soruları sormak boş yere vakitkayıdır.

A() B() C() D() E()

2. Zaman zaman topluluk içinde bazı insanları şaşırtacak kadar değişik düşünceler ortaya atarım.

A() B() C() D() E()

3. İnsanlık için özel bir şeyler yapabileceğime inanıyorum.

A() B() C() D() E()

4. Olaylar karşısında emin olmayan insanlara karşı saygımı yitiririm.

A() B() C() D() E()

5. Sırasında bazı şeylere kendimi fazlasıyla kaptırırım.

A() B() C() D() E()

6. Bir sorunun çözümüne yaklaştığımda önsezilerime ve doğruluk veya yanlışlık hislerime güvenirim.

A() B() C() D() E()

7. Bir şeyler biriktirme ile ilgili uğraşları severim.

A() B() C() D() E()

8. Eger şimdiki mesleğim dışında başka iki meslek arasında seçim yapmam istenseydi, bir kaşif yerine tıp doktoru olmayı tercih ederdim.

A() B() C() D() E()

9. İleri düzeyde bir estetik duyarlılığa sahibim.

A() B() C() D() E()

10. Başkalarına düşüncelerimi begendirmekten ziyade, yeni fikirler ortaya çıkarmaktan daha çok hoşlanırım.

A() B() C() D() E()

11. Bana göre bilginin kaynağı, içeriğinden daha önemlidir.

A() B() C() D() E()

12. Başkalarının gösterdiği saygıdan çok, insanın kendine olan saygısı önemlidir.

A() B() C() D() E()

13. Başkalarını etkilemem gereken işleri severim.

A() B() C() D() E()

14. Fazlasıyla ilginç düşünceler ortaya atmak isteyen insanlar pratik degillerdir.

A() B() C() D() E()

15. Bir soruna belirli bir yaklaşım yarar sağlamayınca, yöntemimi çabucak (rahatlıkla) değiştirebilirim.

A() B() C() D() E()

16. İlgiğim ugruna mesleğimi değiştireceğime, mesleğim ugruna ilgilerimi daha kolay değiştirebilirim.

A() B() C() D() E()

17. Zaman zaman sorunlara şipşak çözümler bulabilirim.

A() B() C() D() E()

18. Yalnızca bulanık (düzensiz) bir şekilde düşünenler metefor (benzetme) ve analizlere başvururlar.

A() B() C() D() E()

19. Sık sık pek anlayamadığım ve henüz açıklayamadığım bir sorun üzerinde çalışmaya başlarım.

A() B() C() D() E()

20. Başarının yolunun çok çalışmaktan geçtiği inancındayım.

A() B() C() D() E()

21. İçimden geçenleri kontrol altında tutmasını bilirim.

A() B() C() D() E()

22. Kesin olmayan ve sezilmesi güç şeylerden hoşlanmam.

A() B() C() D() E()

23. Birçok kişinin sorunu; her şeyi çok ciddiye almalarından kaynaklanır.

A() B() C() D() E()

24. Ulaşmayı tasarladığım amaçlarım ugruna çabuk elde edebileceğim bir kazanç veya rahatlığı kolaylıkla bir kenaraatabilirim.

A() B() C() D() E()

25. Yaşamın gizemi bana çekicigelmektedir.

A() B() C() D() E()

26. Belirli bir sorunu çözerken her zaman dogru işlemleri takip ettiğim konusunda büyük ölçüde emin olarakçalışırım.

A() B() C() D() E()

27. Sorun çözmede adım adım mantıklı aşamaların en iyi yöntem olduğuna inanırım.

A() B() C() D() E()

28. Başkalarının benim hakkımdaki düşünceleri konusunda oldukça fazla kafa yorarım.

A() B() C() D() E()

29. Benim için, dogru olduğunu düşündüğüm şeyleri yapmak, başkalarının onayını kazanmaktan dahaönemlidir.

A() B() C() D() E()

30. Güç sorunların çözümüyle bir süreugraşabilirim.

A() B() C() D() E()

31.Çogunlukla en iyi fikirler özellikle bir şeyle meşgul olmadığım zamanlar aklıma gelir.

A() B() C() D() E()

32. Sorun çözdüğüm zaman, sorunun analiz aşamasında daha hızlı; elde ettiğim bilgiyi sentez etme aşamasında ise daha yavaşçalışırım.

A() B() C() D() E()

33. Hayal alemine dalmak, bir çok önemli projemin ortaya çıkmasına neden olur.

A() B() C() D() E()

34. Benimle aynı toplumsal sınıf ve aynı meslek grubundan olan insanlarla daha çabukanlaşabilirim.

A() B() C() D() E()

35. Sorun çözümlerinde önseziler güvenilmezrehberdirler.

A() B() C() D() E()

36. Kendimi yetersiz hissedeceğim durumlardan kaçınmaya çalışırım.

A() B() C() D() E()

37. Eglenceden önce iş' kuralını uygulayan insanlar hoşuma gider.
A() B() C() D() E()
38. Kusursuzluk peşinde koşan insanların pek akıllı olmadığı düşüncesindeyim.
A() B() C() D() E()
39. Her şeye bir yer bulunması ve her şeyin yerli yerinde olması benim için önemlidir.
A() B() C() D() E()
40. Cevabı olmayan sorular sormaktan hoşlanmam.
A() B() C() D() E()
41. Hiç bir çıkış yolu olmasa da yeni düşüncelerle dolu olmayı severim.
A() B() C() D() E()
42. Bir sorunu çözememek, zaman zaman yanlış soruların sorulması yüzündendir.
A() B() C() D() E()
43. Kişinin yanlışlarını analiz etmesi boşuna zaman kaybıdır.
A() B() C() D() E()
44. Yakalanmadığı sürece, her zaman bir dolandırıcının zekasına hayran kalmışım.
A() B() C() D() E()
45. Sık sık insanların, yolların ve küçük şehirlerin isimleri gibi bazı şeyleri unutma eğilimindeyim.
A() B() C() D() E()
46. İyi bir grup üyesi olarak kabul edilmek benim için önemlidir.
A() B() C() D() E()
47. Sorumluluk duygusuna sahip bütünüyle güvenilir bir insanım.
A() B() C() D() E()
48. Grupla çalışmayı tek başıma çalışmaya tercih ederim.
A() B() C() D() E()

49. Sık sık soruların üzerinde çalışırım, onları bir kenara atamam.

A() B() C() D() E()

50. Bir üniversite profesörü olsaydım, teoriye dayalı dersler yerine, uygulamalı dersler vermeyi tercih ederdim.

A() B() C() D() E()

EK 7- Bilişsel Esneklik Ölçeği Kullanım İzni

4.11.2018 20:53 tarihinde yanıt verdiniz.

Merhaba,
Ölçeği kullanabilirsiniz. Ölçek maddeleri makalede mevcuttur.

Tayfun Doğan

Gönderen: semra akdağ <arya_572@hotmail.com>

Gönderildi: 3 Kasım 2018 Cumartesi 12:05

Kime: dogantayfun@msn.com

Konu: Ölçek izin

İyi günler dilerim. Ben yakindogu üniversitesi klinik Psikoloji öğrencisi 20173704 numaralı öğrencisi Semra Akdağ. Beliren yetkinlik donemindeki üniversite öğrencilerinde bilissel esneklik, sosyal anksiyete ve yaratıcılık ilişkisinin incelenmesi konulu Tezimde kullanacağım bilişsel esneklik ölçeği için izin ve onay vermenizi arz ederim...

Windows'u Etkin

EK 8- Ne Kadar yaratıcısınız Ölçeği Kullanım İzni

Re: Kişisel sitenizden size e-posta var

comerts@itu.edu.tr

Bugün, 17:26

Siz ↕

15.11.2018 17:35 tarihinde yanıt verdiniz.

Alıntı arya_572@hotmail.com:

Referans göstermek şartıyla ölçeği kullanabilirsiniz.
İyi çalışmalar

- > Gönderen: Semra Akdag
- > Konu: Ölçek izni
- > Soru: İyi günler dilerim. Ben yakindogu üniversitesi klinik Psikoloji öğrencisi 20173704 numaralı öğrencisi Semra Akdağ. Beliren yetiskinlik donemindeki universite öğrencilerinde bilissel esneklik, sosyal anksiyete ve yaratıcılık ilişkisinin incelenmesi konulu Tezimde kullanacağım ne kadar yaratıcısınız ölçeği için izin ve onay vermenizi arz ederim...

İNTİHAL RAPORU

ORJİNALLIK RAPORU

% 15 BENZERLİK ENDEKSİ	% 15 İNTERNET KAYNAKLARI	% 10 YAYINLAR	% ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ
----------------------------------	---------------------------------------	-------------------------	-----------------------

BİRCİL KAYNAKLAR

1	dergi.nigde.edu.tr İnternet Kaynağı	% 1
2	dergiler.ankara.edu.tr İnternet Kaynağı	% 1
3	www.eab.org.tr İnternet Kaynağı	% 1
4	doaj.org İnternet Kaynağı	% 1
5	dergipark.ulakbim.gov.tr İnternet Kaynağı	% 1
6	www.efdergi.hacettepe.edu.tr İnternet Kaynağı	% 1
7	shb.kocaeli.edu.tr İnternet Kaynağı	% 1
8	core.ac.uk İnternet Kaynağı	<% 1
9	library.cu.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1

ETİK KURUL ONAYI

BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

05.03.2019

Sayın Semra Akdağ

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na yapmış olduğunuz YDÜ/SB/2019/351proje numaralı ve **“Beliren Yetiskinlik Döneminde Üniversite Öğrencilerinde Sosyal Uyumun Yordanması : Bilişsel Esneklik ve Yaratıcılık”** başlıklı proje önerisi kurulumuzca değerlendirilmiş olup, aşağıdaki öneri dikkate alınmak üzere etik olarak uygun bulunmuştur. Bu yazı ile birlikte, başvuru formunuzda belirttiğiniz bilgilerin dışına çıkmamak suretiyle araştırmaya başlayabilirsiniz..

- Veri toplanacak kurumlardan izin alınması gerekmektedir.

Doçent Doktor Direnç Kanol

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Raportörü

Not: Eğer bir kuruma resmi bir kabul yazısı sunmak istiyorsanız, Yakın Doğu Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na bu yazı ile başvurup, kurulun başkanının imzasını taşıyan resmi bir yazı temin edebilirsiniz.

